

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DİL BİLİM ANABİLİM DALI
YABANCI DİL ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

YABANCI DİL (İNGİLİZCE) KAYGI DÜZEYİNİN YÜZ YÜZE EĞİTİM VE
UZAKTAN EĞİTİM AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Meltem Seda DEMİRCİ BAĞLAN

Ankara, 2023

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DİL BİLİM ANABİLİM DALI
YABANCI DİL ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

**YABANCI DİL (İNGİLİZCE) KAYGI DÜZEYİNİN YÜZ YÜZE EĞİTİM VE
UZAKTAN EĞİTİM AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Meltem Seda DEMİRCİ BAĞLAN

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Sıla AY

Ankara, 2023

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DİLBİLİM ANABİLİM DALI
YABANCI DİL ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

YABANCI DİL (İNGİLİZCE) KAYGI DÜZEYİNİN YÜZ YÜZE EĞİTİM VE
UZAKTAN EĞİTİM AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Sıla AY

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ

Adı ve Soyadı

İmzası

- Doç. Dr. Sıla AY**
- Doç. Dr. Elif ARICA AKKÖK**
- Doç. Dr. Başak Ümit BOZKURT**

Tez Savunması Tarihi: 04 Ocak 2023

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BİLDİRİMİ

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne**

Doç. Dr. Sıla AY danışmanlığında hazırladığım **“YABANCI DİL (İNGİLİZCE) KAYGI DÜZEYİNİN YÜZ YÜZE EĞİTİM VE UZAKTAN EĞİTİM AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI”** isimli yüksek lisans tezimdaki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

Tarih:

Meltem Seda DEMİRCİ BAĞLAN

İTHAF

Sevgili Annem Meryem Yılmaz'a

ÖNSÖZ

Öncelikle yüksek lisans tez dönemimde her türlü sorumu en açıklayıcı şekilde yanıtlayan, bilgi birikimi ile beni yönlendiren, daima güler yüzüyle tüm kaygılarımı azaltıp çalışmamı yürütmemi sağlayan, sürekli beni teşvik eden sevgili hocam ve danışmanım Doç. Dr. Sıla AY'a,

Tez jürimde yer almayı kabul ettikleri, sağladıkları katkılar ve değerli dönütleri için Doç. Dr. Elif ARICA AKKÖK ve Doç. Dr. Başak Ümit BOZKURT hocalarıma,

Desteklerini esirgemeyen kardeşim Melih Can DEMİRCİ ve manevi kardeşlerim Kübra BAĞLAN, Emrah BAĞLAN, Ayşe FIRAT, Kadri FIRAT ve ailemizin yeni üyesi Zümra FIRAT'a, kayınpederim Mehmet BAĞLAN ve kayınvalidem Elif BAĞLAN'a

Bu tezi yazmamda beni sürekli teşvik eden ve yardımcı olan arkadaşlarım Rumeysa ŞAHİN'e ve Çilem AKSU'ya

Çayırbağı Tahsin Özlem Bengisu Emiroğlu Ortaokulu ve İlkokulu öğretmenlerine,

Çalışmamda göremediğim noktaları görmemi sağlayan, her pes etme noktasına geldiğimde beni destekleyen eşim Ahmet BAĞLAN'a,

Beni eğitim konusunda her daim destekleyen, her zaman arkamda duran ve bu tezi bitirmemde en büyük etken olan sevgili annem Meryem YILMAZ'a

En içten sevgi, saygı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Meltem Seda DEMİRCİ BAĞLAN

Ankara, Ocak-2023

İÇİNDEKİLER

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BİLDİRİMİ	iii
İTHAF	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR	x
TABLolar.....	xi
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Tezin Konusu	1
1.2. Tezin Amacı	1
1.3. Tezin Önemi.....	1
1.4. Araştırma Soruları	3
1.5. Tezin Sınırlılıkları	3
1.6. Tezin Sayılıtları	3
İKİNCİ BÖLÜM	4
KURAMSAL ÇERÇEVE	4
2.1. Kaygı	4
2.1.1. Kaygı Türleri	4
2.1.1.1. Sürekli Kaygı	4
2.1.1.2. Durumluk Kaygı	5
2.1.1.3. Duruma Özgü Kaygı.....	6
2.1.1.4. Kolaylaştırıcı Kaygı.....	7
2.1.1.5. Engelleyici Kaygı	8

2.2. Yabancı Dil Kaygısı	8
2.3. Yabancı Dil Kaygısı Bileşenleri.....	10
2.3.1. İletişim Kaygısı	10
2.3.2. Olumsuz Değerlendirilme Kaygısı	11
2.3.3. Sınav Kaygısı.....	11
2.4. Yabancı Dil Sınıfı Kaygı Ölçeği	12
2.5. Yabancı Dil Kaygısına Neden Olan Etmenler	13
2.5.1. İletişim Kaygısı	13
2.5.2. Sosyal Kaygı.....	13
2.5.3. Özgüven ve Özsaygı.....	14
2.6. Covid-19 Pandemi Süreci ve Uzaktan Eğitime Geçiş.....	14
2.7. Uzaktan Eğitim.....	16
2.7.1. Çevrim İçi Eğitim	16
2.7.1.1. Eşzamanlı (Senkron) Eğitim.....	16
2.7.1.2. Eşzamansız(Asenkron) Eğitim	16
2.8. Uzaktan Eğitim Bileşenleri	17
2.9. Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil Kaygısı	17
2.10. Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil Kaygısı Üzerine Yapılan Çalışmalar	18
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	22
YÖNTEM.....	22
3.1. Araştırmanın Deseni.....	22
3.2. Çalışma Grubu	23
3.3. Verilerin Toplanması	24
3.3.1. Veri Toplama Araçları.....	24
3.3.2. Veri Toplama Süreci.....	25

3.4. Verilerin Çözümlemesi	26
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	28
BULGULAR	28
4.1. Ortaokul ve lise öğrencilerinin uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim ortamlarındaki yabancı dil (İngilizce) kaygı düzeylerine ilişkin bulgular	28
4.2. Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimde konuşma kaygısı, olumsuz değerlendirilme kaygısı, sınav kaygısı ve yabancı dile karşı olumsuz tutum bileşenlerine ilişkin bulgular	32
4.3. Uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısına ilişkin öğrenci görüşleri...	35
4.4. Uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısına ilişkin öğretmen görüşler.	44
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	49
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	49
5.1. Tartışma.....	49
5.1.1. Ortaokul ve lise öğrencilerinin uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim ortamlarındaki yabancı dil (İngilizce) kaygı düzeylerine ilişkin tartışma.....	49
5.1.2. Uzaktan eğitimin konuşma kaygısı, olumsuz değerlendirilme kaygısı, sınav kaygısı ve yabancı dile karşı olumsuz tutum bileşenleri üzerindeki etkisine ilişkin tartışma	50
5.1.3. Uzaktan eğitimde ve yüz yüze eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısı hakkında öğrenci görüşlerine ilişkin tartışma	51
5.1.4. Uzaktan eğitimde ve yüz yüze eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısı hakkında öğretmen görüşlerine ilişkin tartışma	52
5.2. Sonuç.....	53
5.3. Öneriler	53
5.3.1. Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Dersi için Öneriler	54

5.3.2. Öğretmenler İçin Öneriler	55
5.3.3. Gelecek Araştırmalar İçin Öneriler	55
KAYNAKÇA	57
ABSTRACT	66
EKLER	68
EK 1: Gürsu (2011) Tarafından Çevirisi Yapılan Yabancı Dil Sınıfı Kaygı Ölçeği	68
EK 2: Öğrenciler için Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	70
EK 3: Öğretmenler için Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	71
EK 4: Etik Kurul Belgesi	72
EK 5: 1. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğrenci Cevapları	73
EK 6: 2. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğrenci Cevapları	75
EK 7: 3. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğrenci Cevapları	76
EK 8: 4. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğrenci Cevapları	78
EK 9: 5. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğrenci Cevapları	80
EK 10: 6. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğrenci Cevapları	81
EK 11: 7. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğrenci Cevapları	83
EK 12: 8. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğrenci Cevapları	85
EK 13: 9. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğrenci Cevapları	87
EK 14: 1. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğretmen Cevapları	89
EK 15: 2. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğretmen Cevapları	91
EK 16: 3. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğretmen Cevapları	92
EK 17: 4. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğretmen Cevapları	94
EK 18: 5. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğretmen Cevapları	96

KISALTMALAR

YDSKÖ : Yabancı Dil Sınıfı Kaygı Ölçeği

UE : Uzaktan Eğitim

YE : Yüz Yüze Eğitim

KK : Konuşma Kaygısı

ODS : Olumsuz Değerlendirilme Kaygısı

SK : Sınav Kaygısı

EBA : Eğitim Bilişim Ağı

TABLÖLAR

Tablo 1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Sıklık ve Yüzde Dağılımları	23
Tablo 2. Yabancı Dil Kaygı Ölçeğine İlişkin Güvenirlilik İstatistikleri	25
Tablo 3. YDSKÖ Maddelerinin Normallik Dağılımına İlişkin Betimsel İstatistikler	26
Tablo 4. Uzaktan Eğitimde ve Yüz Yüze Eğitimde Öğrencilerin Yabancı Dil Sınıfı Kaygı Seviyelerini Gösterir Betimleyici İstatistikler	28
Tablo 5. Uzaktan Eğitim ve Yüz Yüze Eğitimde Ortamlarındaki Yabancı Dil (İngilizce) Kaygı Seviyelerine İlişkin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları.....	29
Tablo 6. Öğrencilerin Cinsiyet Bakımından Uzaktan Eğitimde ve Yüz Yüze Eğitimde Yabancı Dil Kaygılarını Gösterir T-Testi Sonuçları.....	29
Tablo 7. Öğrencilerin Okul Kademesi Bakımından Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil Kaygılarını Gösterir T-Testi Sonuçları	30
Tablo 8. Öğrencilerin Yabancı Dil Seviyesi Bakımından Uzaktan Eğitimde ve Yüz Yüze Eğitimde Yabancı Dil Kaygılarını Gösterir Betimsel İstatistik Sonuçları	30
Tablo 9. Öğrencilerin Yabancı Dil Seviyesi Bakımından Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil Kaygılarını Gösterir ANOVA Testi Sonuçları.....	31
Tablo 10. Öğrencilerin Yabancı Dil Seviyesi Bakımından Yüz Yüze Eğitimde Yabancı Dil Kaygılarını Gösterir ANOVA Testi Sonuçları.....	32
Tablo 11. Uzaktan Eğitimde ve Yüz Yüze Eğitimde Konuşma Kaygısı, Sınav Kaygısı, Olumsuz Değerlendirilme Kaygısı ve Yabancı Dile Karşı Olumsuz Tutumlara İlişkin Betimsel İstatistikler.....	33
Tablo 12. Uzaktan Eğitimde ve Yüz Yüze Eğitimde Konuşma Kaygısına İlişkin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları.....	33
Tablo 13. Uzaktan Eğitimde Ve Yüz Yüze Eğitimde Olumsuz Değerlendirilme Kaygısına İlişkin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları	34

Tablo 14. <i>Uzaktan Eğitimde ve Yüz Yüze Eğitimde Sınav Kaygısına İlişkin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları</i>	34
Tablo 15. <i>Uzaktan Eğitimde ve Yüz Yüze Eğitimde Yabancı Dile Karşı Olumsuz Tutuma İlişkin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları</i>	35
Tablo 16. <i>Yabancı Dil (İngilizce) Öğrenme Ortamı Tercihine İlişkin Betimsel Bulgular.....</i>	35
Tablo 17. <i>Yüz Yüze Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Dersi Tercih Nedenine İlişkin Bulgular</i>	36
Tablo 18. <i>Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Dersi Tercih Nedenine İlişkin Bulgular</i>	36
Tablo 19. <i>Yabancı Dil (İngilizce) Dersinin Diğer Derslerden Farkına İlişkin Bulgular.....</i>	37
Tablo 20. <i>Yabancı Dil (İngilizce) Dersinin Diğer Derslerden Farklılık Nedenine İlişkin Bulgular.....</i>	37
Tablo 21. <i>Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Kaygısını Artıran Faktörlere İlişkin Bulgular.....</i>	37
Tablo 22. <i>Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Kaygısını Azaltan Faktörlere İlişkin Bulgular.....</i>	38
Tablo 23. <i>Uzaktan Eğitim ve Yüz Yüze Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Kaygısı ve Nedenine İlişkin Bulgular.....</i>	38
Tablo 24. <i>Uzaktan Eğitimde Ön Kamerayı Açmanın Kaygı Azaltıcı ve Artırıcı Etkisine İlişkin Bulgular.....</i>	39
Tablo 25. <i>Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Dersinde Öğretmenler ile İletişim Tercihine İlişkin Bulgular</i>	40
Tablo 26. <i>Uzaktan Eğitimde Aile Ortamının Yabancı Dil Kaygısı Üzerindeki Etkisine İlişkin Bulgular.....</i>	41
Tablo 27. <i>Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Dersinde Dikkat Dağınıklığına İlişkin Bulgular.....</i>	41

Tablo 28. <i>Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Dersinde Kaygı Azaltıcı Önerilere İlişkin Bulgular.....</i>	42
Tablo 29. <i>Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Kaygısını Artıran Unsurlara İlişkin Bulgular.....</i>	43
Tablo 30. <i>Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Kaygısını Azaltan Unsurlara İlişkin Bulgular.....</i>	43
Tablo 31. <i>Yüz Yüze Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Kaygısını Artıran Unsurlara İlişkin Bulgular.....</i>	43
Tablo 32. <i>Yüz Yüze Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Kaygısını Azaltan Unsurlara İlişkin Bulgular.....</i>	44
Tablo 33. <i>Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Kaygısı Üzerine Düşünceleri</i>	44
Tablo 34. <i>Hangi Eğitim Ortamının Daha Fazla Yabancı Dil (İngilizce) Kaygısı Oluşturduğuna İlişkin Bulgular.....</i>	45
Tablo 35. <i>Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Kaygısını Artıran ve Azaltan Unsurlara İlişkin Bulgular.....</i>	46
Tablo 36. <i>Uzaktan Eğitimde ve Yüz Yüze Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Dersinde Öğrencilerin Aktif ve Pasif Olma Durumlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular</i>	47
Tablo 37. <i>Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Dersinde Kaygıyı Azaltmaya Yönelik Önerilere İlişkin Bulgular</i>	48

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde tezin konusu, amacı ve önemi, araştırma soruları, tezin sınırlılıkları ve sayıtlara ilişkin bilgilere yer verilecektir.

1.1.Tezin Konusu

Uzaktan eğitimde yabancı dil kaygısına ilişkin olarak ortaokul ve lise öğrencilerinin sormaca olarak uygulanan yabancı dil sınıfı kaygı ölçeğine (EK1) verdikleri cevaplar ile öğrenci ve öğretmen görüşlerini inceleyerek uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla öğrencilerin yabancı dil kaygısını azaltıp azaltmadığını ve hangi unsurların bu azalış ve/veya artışa sebep olduğunu saptamak bu tezin konusunu oluşturmaktadır.

1.2.Tezin Amacı

Bu tez çalışması uzaktan eğitimde ve yüz yüze eğitimde ortaokul ve lise öğrencilerinin yabancı dil (İngilizce) kaygı düzeylerini ölçmek amacıyla uygulanan yabancı dil sınıfı kaygı ölçeğinden elde edilen veriler ile uzaktan eğitimin yabancı dil (İngilizce) kaygısı üzerindeki etkisine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşlerini inceleyerek farklı öğrenme ortamları ve öğrencilerin yabancı dil kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi saptamayı ve öğrencilerin kaygılarını azaltmada öğrenci ihtiyaçlarını anlamayı amaçlamaktadır.

1.3.Tezin Önemi

“Yabancı dil sınıfı kaygısı 1980li yıllardan beri üzerine araştırma yapılan bir konudur ancak çok az araştırma çevrim içi öğrenme ortamı bağlamında dil kaygısını incelemektedir” (Russell, 2020, s.1). Covid 19 küresel salgını ile birlikte tüm dünyanın uzaktan eğitime geçmesi ile bu durum yeni araştırmalar yapılması gereksinimini doğurmuştur. Uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısı da aydınlatılması gereken alanlardan biri haline gelmiştir. Covid-19 salgını ile birlikte ülkemizde uzaktan eğitim üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde çalışmaların daha çok öz denetime sahip büyük yaş grubu ile gerçekleştirildiği görülmektedir. Örneğin,

Şimsek (2020) tarafından “Geleneksel sınıf içi ve çevrim içi öğrenme ortamlarında yabancı dil kaygı düzeylerinin karşılaştırılması” üzerine yapılan araştırma aynı zaman diliminde hem geleneksel sınıf ortamında hem de çevrim içi ortamda (karma öğrenme yöntemi) İngilizce dersi görmekte olan 18-25 yaş arası İngilizce hazırlık sınıfı öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Yine Bozkurt (2022) tarafından yapılan araştırmada “İşbirlikçi öğrenmenin yüz yüze ve çevrimiçi ortamlarda yabancı dil öğrenenlerin konuşma kaygısı üzerindeki etkisi” hakkında yapılan araştırmadaki örneklem grubu 18-25 yaş arası olup, bir kısmı çevrimiçi ortamda konuşma dersi alan, bir kısmı da yüz yüze eğitimde konuşma dersi alan iki farklı öğrenci grubundan oluşmaktadır. Büyükkantarcı (2022) tarafından yapılan çalışma ise asenkron (eşzamansız) videoya dayalı bilgisayar destekli iletişim aracı olan FlipGrid isimli platformun yabancı dil olarak İngilizce öğrenen Türk öğrencilerin yabancı dil kaygısı ve iletişim kurma isteğine etkisi üzerinedir. Bu çalışmadaki çalışma grubunu da 18-25 yaş arası Covid-19 döneminde senkron (eşzamanlı) eğitim almış ve FlipGrid üzerinde konuşma aktivitelerini gerçekleştirmiş hazırlık öğrencileri oluşturmaktadır.

Bu araştırmada ise özellikle küçük yaş grubu olan ve öz denetimi yeterince gelişmemiş ortaokul ve lise öğrencilerinin Covid-19 dönemindeki senkron (eşzamanlı) uzaktan eğitim ortamındaki yabancı dil kaygı düzeyine odaklanılmakta ve yüz yüze eğitimdeki yabancı dil kaygıları ile karşılaştırmalı olarak incelenmektedir.

Bu araştırmadan elde edilen veriler ışığında uzaktan eğitimin öğrencilerin yabancı dil (İngilizce) kaygısı üzerindeki etkisi dikkate alınarak yüz yüze sınıf ortamlarında ve uzaktan eğitim ortamlarında öğrencilerin yabancı dil kaygılarını azaltabilmek amacıyla ne tür yöntemler kullanılabileceğine ilişkin önerilerde bulunulacak ve alanyazına katkıda bulunulmaya çalışılacaktır.

1.4.Araştırma Soruları

Bu tez çalışmasında aşağıdaki sorulara yanıt bulmak hedeflenmektedir:

- i. 11-18 yaş aralığındaki ortaokul ve lise öğrencilerinin yabancı dil (İngilizce) kaygı düzeyinde uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim arasında bir fark var mıdır?
- ii. Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim konuşma kaygısı, olumsuz değerlendirilme kaygısı, sınav kaygısı ve yabancı dile karşı olumsuz tutumlarda azalmaya ya da artışa neden olmaktadır mıdır?
- iii. Yüz yüze eğitime kıyasla uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısına ilişkin öğrenci görüşleri nelerdir?
- iv. Yüz yüze eğitime kıyasla uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısına ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?

1.5.Tezin Sınırlılıkları

Çalışma Konya ili Meram ilçesinde Covid-19 pandemi süreci öncesinde yüz yüze sınıf ortamında ve pandemi süreci ile birlikte uzaktan eğitim kapsamındaki çevrim içi ortamda yabancı dil (İngilizce) dersi almış olan 9., 10., 11. ve 12. sınıfta eğitim gören 14-18 yaş arası lise ve 5., 6., 7. ve 8. sınıfta eğitim görmekte olan 11-13 yaş arası ortaokul öğrencileri ve bu öğrencilerin yabancı dil (İngilizce) öğretmenleri ile sınırlıdır.

Ayrıca çalışma yabancı dil kaygısı bileşenleri olan konuşma kaygısı, olumsuz değerlendirilme kaygısı, sınav kaygısı ve yabancı dile karşı olumsuz tutumlar ile sınırlıdır.

1.6.Tezin Sayıtları

Sormacaya ve yarı yapılandırılmış görüşmeye katılanların sorulara samimi ve dürüst bir şekilde cevap verdikleri, kullanılan yabancı dil sınıfı kaygı ölçeği ile öğrenciler ve öğretmenler için kullanılan görüşme sorularının araştırmanın amacına uygun bir ölçme aracı olduğu varsayılmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırmanın kuramsal altyapısından bahsedilecektir.

2.1. Kaygı

Alanyazında çeşitli kaygı tanımları bulunmaktadır. “Kaygı, geniş anlamı ile sezilen bir tehlikeye hazırlanma sırasında algılanan güçsüzlük duygusunun yaşandığı duygusal bir durumdur” (Aydın ve Zengin 2008: 84). Deniz, Yorgancı ve Özyeşil’e (2009) göre “kaygı tehlikeyle baş edebilmek için uyum sağlayıcı bir mekanizma olarak görülen temel bir insan duygusudur.” Spielberger (1972), kalp çarpıntısı, solunum problemi, terleme, çarpıntı, titreme ve benzeri psikolojik ve davranışsal olayların kaygı durumunun göstergeleri olduğunu ileri sürer.

Kaygı kavramı karmaşık bir kavramdır ve psikologlar sürekli kaygı (trait anxiety), durumluk (state) kaygı, başarı kaygısı, kolaylaştırıcı (facilitative) kaygı ve engelleyici (debilitative) kaygı gibi bir çok kaygı türünü ileri sürmektedir (Horwitz, 2010). Yabancı dil öğrenme sürecinde kaygı üzerine yapılan çalışmaların çelişkili sonuçlar vermesi araştırmacılar tarafından benimsenen dil kaygısı tanımından kaynaklanmaktadır (Horwitz vd., 1986). Daha nesnel sonuçlar elde edebilmek amacıyla kaygı türlerini ayırt etmek gerekmektedir.

2.1.1. Kaygı Türleri

Bu bölümde alanyazında mevcut olan sürekli (trait) kaygı, durumluk (state) kaygı, duruma özgü (situation-specific) kaygı, engelleyici (debilitative) ve kolaylaştırıcı (facilitative) kaygı gibi birden fazla kaygı türüne değinilecektir.

2.1.1.1. Sürekli Kaygı

Sürekli kaygı, kişinin çeşitli durumlarda sürekli kaygılı olması durumu olarak tanımlanır (Phillips, 1992; Spielberger vd., 1983). MacIntyre ve Gardner (1991b)’ye göre ise sürekli kaygı birden fazla durumla ilişkili genel bir kişilik özelliğidir. Sürekli kaygı, görel olarak bireyde

varolan kaygı eğilimini göstermekte olup, durumluk kaygının yoğunlaşması ve süreklilik kazanması halidir. Bireyler geçmişte durumluk kaygı yaşar ve bu tür durumların gelecekte de yaşanabileceği ihtimalini düşünürler, bu şekilde durumluk kaygıları yoğunlaşır ve sürekli hale gelir (Spielberger, 1972). Ellis (1994)'e göre ise sürekli kaygı, durum kaygısı ve duruma özgü kaygının birleşiminden meydana gelmektedir.

Sürekli kaygı, kaygı eğiliminde bireysel farklılıklar, diğer bir ifadeyle, uyarıcı durumları tehlikeli ya da tehdit edici olarak görme eğilimindeki farklılıklar anlamına gelir (Spielberger, 1972). Sürekli kaygı yaklaşımı insanların birden fazla durumdaki tepkilerini düşünmeyi gerektirir. Birçok kişi için bazı durumlar endişe uyandırırken diğerleri için güven duygusu oluşturabilir. Büyük bir grup içinde kaygı tetikleyici durumlar benzer sürekli kaygı düzeyine sahip bireyler arasında bile farklılaşmaktadır. Örnek olarak iki kişinin yabancı dil sınıfına kayıtlı olduğu düşünüldüğünde, birinci kişi dersin sınıf katılımı ya da sunum gerektirmemesi durumunda başarılı olabilirken ikinci kişi yazılı sınavlar yerine sözlü sınavlarda daha yüksek notlar alabilir (MacIntyre ve Gardner, 1991b). Sürekli kaygısı yüksek olan kişiler sürekli kaygısı düşük olan kişilerden daha fazla durumu tehlikeli ya da tehdit edici olarak algılamaya eğilimlidir ve tehdit edici durumlarla karşılaştıklarında durumluk kaygılarında artış meydana gelir (Spielberger, 1972).

Sürekli kaygı ile ilişkili alanyazın, bu kaygı türünün dil öğreniminde oldukça az rolü olduğunu öne sürmektedir (MacIntyre ve Gardner, 1991b).

2.1.1.2. Durumluk Kaygı

MacIntyre ve Gardner (1991b)'ye göre durumluk kaygı duygusal bir hal olarak kaygının o anlık hissedilmesidir. Spielberger vd. (1983) tarafından ise durumluk kaygı yoğunluğu değişen ve zamanla dalgalanan geçici bir duygu durumu olarak ifade edilir. Bu durum otonom sinir sisteminin uyarılmasıyla ve göreceli olarak ortaya çıkan gerginlik ve endişe duyguları ile tanımlanır. Durumluk kaygı, insanın bir uyarıcı kendisine tehdit ve tehlike olarak görmesi

durumunda ortaya çıkar (Kaya ve Varol, 2004). Nesnel (herkes tarafından algılanan) bir tehlike olmaksızın, kişi tarafından tehdit edici olarak algılanan durumlarda durumluk kaygı yüksek olabilir. Durumluk kaygının yoğunluğu stresli olmayan durumlarda ya da mevcut tehlikenin tehdit edici olarak algılanmadığı durumlarda düşük olabilir (Spielberger, 1972). Genel olarak kaygıya meyilli olan (yüksek sürekli kaygı düzeyine sahip) kişiler, stresli durumlarda daha fazla durumluk kaygı gösterirler (MacIntyre ve Gardner, 1991b).

Durumluk kaygı yaşayan kişiler sadece belli durumlarda kaygı gösterme eğilimindedirler. Sınav ve matematik kaygısı iyi bilinen durumluk kaygı türleridir (Phillips, 1992). Young (1991)'e göre ise durumluk kaygı test, yarışma, bir tür performans vb. gibi özel bir değerlendirme durumundan dolayı kişinin endişe hissetmesidir.

2.1.1.3. Duruma Özgü Kaygı

Sürekli kaygı ve durumluk kaygı türlerinin yanısıra MacIntyre ve Gardner (1991b) tarafından üçüncü bir kaygı türü olan duruma özgü kaygı türü ileri sürülmüştür. MacIntyre ve Gardner (1991b)'ye göre duruma özgü kaygı belli bir durumda zamanla sürekli olarak meydana gelen özel bir kaygı şeklidir. Ruh bilimciler özel kaygı tepkisi kavramını sadece belirli durumlarda kaygılanan kişileri çeşitli durumlarda genel olarak kaygılanan kişilerden ayırmak için kullanmaktadırlar (Horwitz vd., 1986). Duruma özgü kaygı toplum içinde konuşma, yazılı sınavlar, matematik dersi gibi belirli bir bağlam ile sınırlı durumluk kaygı olarak düşünülebilir (MacIntyre ve Gardner, 1991b)

Endler (1980) kaygıyı incelemenin, kişinin bu kaygıyı oluşturan durumdaki etkileşimini incelemek olduğunu, bazı durumların kaygı oluştururken diğerlerinin oluşturmadığını, bu sebeple hem bireyin hem de ortamın dikkate alınması gerektiğini dile getirir (aktaran MacIntyre ve Gardner, 1989). Duruma özgü kaygı yaşayan bireyler belli olayları sadece belli koşullar var olduğunda kaygı tetikleyici olarak görebilirler. Örneğin, bir öğrenci İngilizcede makale yazarken kendini rahat hissederken ikinci bir dil olan Fransızcada basit bir makale yazması

istendiğinde yüksek düzeyde kaygı hissedebilir (Pappamihel, 2002). Başka bir örnek ise Fransızca yüksek kaygı düzeyine sahip öğrenciler Fransızca kullanmayı gerektiren etkinliklerde daha fazla kaygı hissetmeye eğilimlidir (MacIntyre ve Gardner, 1991a). Görüldüğü gibi yabancı dil kaygısı duruma özgü kaygı türü olarak değerlendirilmektedir.

Dil öğrenim sürecinde duruma özgü kaygı ile ilgili alanyazın, duruma özgü kaygının dil öğrenim sürecini olumsuz şekilde etkilediğine ilişkin bir çok kanıt ortaya çıkarmıştır (MacIntyre ve Gardner, 1991b).

Yukarıda bahsedilen üç kaygı türünün yanısıra alanyazında Scovel (1978) tarafından kolaylaştırıcı ve engelleyici olmak üzere iki farklı kaygı türü daha tanımlanmaktadır.

2.1.1.4. Kolaylaştırıcı Kaygı

Kolaylaştırıcı kaygı, öğreniri yeni öğrenme görevi ile “mücadele” etmeye motive eder; öğreniri duygusal olarak yaklaşma davranışına hazırlar. Öğrencilerin ana dili ve hedef dili arasındaki farklılıklar onları ana dillerinden farklı olan İngilizce yapılardan kaçınmaya ("kaçmaya") yönlendirmesine rağmen, kolaylaştırıcı kaygısı yüksek olan öğrenciler akranlarının kaçınmaya meyilli oldukları yapılara yaklaşma ("mücadele etmeye") davranışı gösterirler (Scovel, 1978). “Kaygı, bir sınav veya yarışmayı kaybetme duygusuyla kişiyi daha çok ve istekli çalışmaya yönlendiriyorsa bunu kaygının motive edici etkisine örnek olarak verebiliriz” (Miyanyedi, 2009, 25).

Kolaylaştırıcı kaygının performans üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu düşünülür (MacIntyre ve Gardner, 1989). Young (1986)’ya göre de kolaylaştırıcı kaygı performansın gelişmesini sağlar. Örneğin, MacIntyre ve Gardner (1989) yaptıkları bir çalışmada kolaylaştırıcı kaygı ile Arap öğrencilerin İngilizcedeki zor dilbilimsel yapıları çalışma istekleri arasında olumlu korelasyon olduğunu bulmuştur.

2.1.1.5. Engelleyici Kaygı

Engelleyici kaygı, öğreniri yeni öğrenme görevinden “kaçmaya” motive eder; kişiyi duygusal olarak kaçınma davranışına yöneltir (Scovel, 1978). Young (1986)’ya göre engelleyici kaygı heyecan seviyesindeki bir artışı ifade eder ve bu durum kötü performansa yol açar. MacIntyre ve Gardner (1989) tarafından yapılan çalışmada engelleyici kaygı performansa engel olarak düşünülmektedir ancak performans ile beklenen negatif korelasyonu göstermemiştir.

Kleinmann (1977) kolaylaştırıcı ve engelleyici kaygı çerçevesi içinde yaptığı araştırmada yüksek düzeyde kolaylaştırıcı kaygıya sahip öğrencilerin zor dil yapılarını kullanmalarının daha mümkün olduğunu, düşük düzeyde kolaylaştırıcı kaygıya sahip öğrencilerin ise ana dillerinden farklı olan zor yapıları kullanmaktan kaçındıklarını bulmuştur. Tobias (1986)’nın yapmış olduğu çalışma da bu durumu desteklemektedir. Tobias (1986) yüksek kaygıya sahip insanların dikkatlerinin görevden kolaylıkla dağılabileceğini, çünkü zamanın duygusal ve görevsel bilişin işlenmesi arasında bölündüğünü, görevin basit olması durumunda kaygının işleme üzerinde çok az etkisi olduğunu, görevin zorlaşması durumunda ise kaygının işleme üzerindeki etkisinin bir o kadar arttığını dile getirir. (aktaran MacIntyre ve Gardner, 1989). Verilen örneklerden görüleceği üzere yüksek kaygı görevin basit olması durumunda performans üzerinde olumsuz bir etki oluşturmazken, görev zorlaştıkça öğrenciyi kaçınma davranışına itmekte ve olumsuz bir etkiye sebep olmaktadır.

2.2. Yabancı Dil Kaygısı

Dil kaygısı öğrencileri motive eden pozitif bir enerji olarak görülmesine rağmen birçok dil öğreticileri ve araştırmacılar yabancı dil kaygısının öğrencinin yabancı dilde yüksek bir yeterliliğe ulaşmasını engelleyen etkin filtre olarak işlev gördüğü konusunda endişe duymaktadırlar (Aida, 1994). Araştırmacılar, dil öğreticileri ve hatta dil öğrenirleri uzun zamandır kaygının dil öğrenimini engellediği ihtimali ile ilgilenmektedirler (Horwitz, 2001).

Arnold ve Brown (1999) kaygının, dil sürecini yaygın bir şekilde engelleyen duyuşsal bir etmen olduğunu, bireyde gerginlik ve korku hissi uyandırarak kötü performans sergilemesine yol açtığını ileri sürer. Alla vd. (2020) da kaygının, yabancı dil öğrenimi ve uygulaması üzerinde olumsuz etkiye sahip güçlü bir duyuşsal etken olduğunu dile getirir. MacIntyre ve Gardner (1991b)'ye göre ise kaygı yabancı dil öğrencisi için ciddi problemlere neden olmaktadır çünkü kaygı yeni dil edinimini, dil ediniminin sürdürülmesini ve dil üretimini engelleyebilmektedir.

Scovel (1978) kaygının yabancı dil öğrenimi ile ilişkisi üzerine yapılan araştırmaların karmaşık ve kafa karıştırıcı sonuçlar verdiğini, kaygının ne basit ne de iyi anlaşılan psikolojik bir yapı olduğunu ileri sürmektedir. Araştırmacılar tarafından yapılan çeşitli yabancı dil tanımları da bu görüşü destekler niteliktedir.

Yabancı dil kaygısı kişinin endişeli olma eğilimi anlamına gelen sürekli kaygı değildir, aynı zamanda terleme, terli avuç içleri, ağız kuruması, kas kasılmaları, tansiyon ve kalp atışında artış gibi durum kaygısının psikolojik belirtileri olarak kendini gösterse de bu bir durum kaygısı da değildir (ör. Chastain 1975; Garder 1985; Steinberg ve Horwitz 1986, aktaran Bailey vd., 1999). Yabancı dil kaygısı Horwitz vd. (1986) tarafından öz algılar, inançlar, duygular ve dil öğrenme sürecinin eşsizliğinden kaynaklı sınıf ortamında dil öğrenme ile ilişkili karmaşık bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Young (1991)'e göre ise yabancı dil kaygısı “seslerin çarpıtılması, dil ezgisini ve ritmini üretememe”, performans göstermek için çağırıldığında donma ve öğrenilen sözcükleri ve söz öbeklerini unutma ya da konuşmayı reddetme olarak ifade edilir. Yabancı dil kaygısı yabancı dil başarısının ön göstergesi olan karmaşık bir olgudur (Onwuegbuzie vd., 1999). Yabancı dil kaygısı ikinci dil bağlamları ile ilişkili gerilim ve endişe hissi olarak tanımlanabilir (MacIntyre ve Gardner, 1994). Young (1991)'e göre dil kaygısı karmaşık, çok yönlü bir olaydır. Dil kaygısı öğrencilerde etnik köken, önceki dil tecrübeleri, öğrenirin kişiliği ve sınıf ortamına bağlı olarak farklı şekillerde ortaya çıkar.

2.3. Yabancı Dil Kaygısı Bileşenleri

Horwitz vd. (1986) tarafından yabancı dil kaygısı ile ilgili kuramsal bir çerçeve ortaya atılmış ve yabancı dil kaygısının bileşenleri olarak iletişim kaygısı, sınav kaygısı ve olumsuz değerlendirilme kaygısı olmak üzere üç kaygı türü ileri sürülmüştür. Bu üç bileşen aşağıda daha detaylı şekilde açıklanacaktır.

2.3.1. İletişim Kaygısı

İletişim kaygısı insanlar ile iletişim kurma konusunda korku ile nitelendirilen bir tür utangaçlık ya da duyulan endişedir. İkili ya da grup halinde, toplum içinde konuşurken ya da sözlü bir mesajı dinlerken ya da anlarken yaşanan zorluk şeklinde ortaya çıkar (Horwitz vd., 1986). McCroskey (1977)'e göre ise iletişim kaygısı, kişinin başka kişi ya da kişilerle gerçek ya da beklenen iletişimle ilişkili olarak korku ya da kaygı seviyesi olarak tanımlanır.

Price (1991) yaptığı çalışmasında yabancı dilde konuşmanın öğrencilerdeki en büyük kaygı kaynağı olduğunu ileri sürmektedir. Bu durumu da öğrencinin vermiş olduğu aşağıdaki tepkisi ile göstermektedir:

“Fransızca dersleri benim için oldukça stresliydi çünkü iyi konuşamıyordum...Her şey Texas aksanındaydı, korkunçtu, öğretmen beni durdurmuyor ve sürekli bana gözden geçirtiyordu ve halen düzeltemiyordum. Bana ne kadar yaptırırlarsa, o kadar korkuyordum.” (aktaran Young, 1990)

Dil öğrencileri olgun düşünce ve fikirlere sahiptir ancak kendilerini ifade edecek yeterli söz varlığına sahip değildir. Bu sebeple kendini ifade edememe ya da başka bir kişiyi anlayamama endişeye sebep olmaktadır (Horwitz vd., 1986). Kaygılı öğrencilerin de bütün dil girdisini anlayamayacaklarına ilişkin korkularının iletişim kaygısı ile tutarlı olduğu görülmektedir. Öğrenciler hedef dildeki mesajı anlamak için konuşulan her sözcüğü anlamaları gerektiğine inanmaktadır (Horwitz vd., 1986).

2.3.2. Olumsuz Değerlendirilme Kaygısı

İletişim kaygısı ile yakından ilişkili ikinci bileşendir (MacIntyre ve Gardner, 1989). Başkalarının değerlendirmesine ilişkin endişe, değerlendirme durumlarından kaçınma ve başkalarının kendisini olumsuz şekilde değerlendireceği düşüncesi olarak tanımlanır. Olumsuz değerlendirilme sadece sınav durumları ile sınırlı değildir, bu korku bir iş görüşmesi ya da yabancı dilde konuşma gibi herhangi bir sosyal değerlendirmenin gerçekleşebileceği bir durumda oluşabilir (Horwitz vd., 1986). Öğrenciler kendilerinden ve söylediklerinden emin olamadıkları için uygun sosyal izlenimi bırakamayacaklarını düşünebilirler (MacIntyre ve Gardner, 1989).

Kaygılı öğrenciler diğer öğrencilerden daha az yetkin olmaktan ya da diğer öğrenciler tarafından olumsuz değerlendirilmekten korkarlar (Horwitz vd., 1986). Bu tür kaygıya sahip öğrencilerin dile getirdikleri yabancı dil sınıfı kaygı ölçeğinde (YDSKÖ) de yer alan düşünceler aşağıdaki gibidir:

Diğer öğrencilerin dil konusunda benden daha iyi olduklarını düşünüyorum

Diğer öğrencilerin yabancı dili benden daha iyi konuştuklarını düşünüyorum.

Dil dersi çok çabuk ilerliyor ve geride kalmaktan korkuyorum.

Dil dersinde cevap vermek için gönüllü olmak beni utandırıyor.

Yabancı dil konuştuğumda diğer öğrencilerin bana güleceğinden korkuyorum.

2.3.3. Sınav Kaygısı

Sınav kaygısı, başarısız olma korkusundan kaynaklı bir kaygı türüdür (Horwitz vd., 1986). Eğitim gereği öğrencilerin sürekli akademik değerlendirilmeye tabi tutulması gerekir (MacIntyre ve Gardner, 1989). Sınav kaygısına ilişkin araştırmalar tehdit unsuru olarak algılanan akademik değerlendirme durumunda kaygının arttığını göstermektedir (Young, 1986). Öğrenciler tarafından da sınav kaygısı bir tehdit unsuru olarak görülmektedir.

Kaygılı öğrenciler yabancı dilde hata yapmaktan korkarlar (Horwitz vd., 1986). Bu tür kaygıya sahip öğrencilerin dile getirdikleri ifade yabancı dil sınıfı kaygı ölçeğinde de şu şekilde yer almaktadır:

Dil öğretmenimin yaptığı her hatayı düzeltmesinden korkuyorum.

2.4. Yabancı Dil Sınıfı Kaygı Ölçeği

Öğrencilerin yabancı dil öğrenme ortamına karşı kaygı tepkilerini ölçmek için Horwitz vd. (1986) tarafından geliştirilen 33 sorudan oluşan bir ölçektir. Bu ölçekte yer alan maddeler, yabancı dil kaygısının kavramsal bileşenleri olan iletişim kaygısı, olumsuz değerlendirilme kaygısı ve sınav kaygısını yansıtmaktadır. Horwitz vd. (1986) tarafından hazırlanan yabancı dil sınıfı kaygı ölçeğinde yer alan 24, 18, 33, 29, 4, 9 numaralı maddeler konuşma kaygısı, 3, 13, 20, 31, 7, 23 numaralı maddeler olumsuz değerlendirilme korkusu, 2, 6, 19 numaralı maddeler sınav kaygısı kapsamında sınıflandırılmıştır.

Aida (1994) ise Horwitz tarafından hazırlanan yabancı dil sınıfı kaygı ölçeğinde yer alan 33 maddeyi konuşma ve olumsuz değerlendirilme kaygısı, başarısız olma korkusu, anadili konuşurları ile konuşmada rahatlık ve olumsuz tutumlar şeklinde 4 kategori altında sınıflandırmıştır. Bu sınıflandırmaya göre 3, 13, 27, 20, 24, 31, 7, 23, 18, 33, 16, 1, 21, 29, 4, 8, 9 numaralı maddeler konuşma ve olumsuz değerlendirilme kaygısı ile ilişkilendirilmektedir. 10, 25, 26, 22 numaralı maddeler başarısız olma korkusu ile ilişkilendirilmektedir. 32, 11 ve 14 numaralı maddeler ana dili konuşurları ile konuşmada rahatlık ve 5, 17 numaralı maddeler ise yabancı dil dersine olumsuz tutumlar kategorisinde değerlendirilmektedir. 2, 6, 15, 19, 28 ve 30 numaralı maddeler ise Aida (1994) tarafından herhangi bir kategoriye yerleştirilmemiştir.

Çermik (2015) ise bu 33 maddeyi iletişim kaygısı, olumsuz değerlendirilme korkusu, test kaygısı ve genel kaygı hissi kategorileri kapsamında sınıflandırmıştır. Bu sınıflandırmaya göre 1, 3, 4, 9, 13, 14, 18, 20, 24, 27, 29, 33 numaralı maddeler iletişim kaygısı, 2, 7, 15, 19, 23, 31 numaralı maddeler olumsuz değerlendirilme korkusu, 8, 10, 21 numaralı maddeler test kaygısı

ve 5, 6, 11, 12, 16, 17, 22, 25, 26, 28, 30, 32 numaralı maddeler genel kaygı başlıkları kapsamında yer almaktadır.

Al-Khasawneh (2016) Horwitz tarafından hazırlanan yabancı dil sınıfı kaygı ölçeğindeki maddeleri 4 kaygı türünde sınıflandırır. Bu sınıflandırmaya göre 1, 9, 14, 18, 24, 27, 29 ve 32 numaralı maddeler konuşma kaygısını, 3, 7, 13, 15, 20, 23, 25, 31 ve 33 numaralı maddeler olumsuz değerlendirilme kaygısını, 2, 8, 10, 19 ve 21 numaralı maddeler sınav kaygısını ve 4, 5, 6, 11, 12, 16, 17, 22, 26, 28 ve 30 numaralı maddeler İngilizce dersi kaygısını oluşturmaktadır.

Yabancı dil sınıfı kaygı ölçeğindeki maddelerin farklı kişiler tarafından farklı şekilde sınıflandırıldığı görülmektedir. ***Bu çalışmada da maddeler Al-Khasawneh (2016) tarafından oluşturulan sınıflandırmaya göre değerlendirilecektir.***

2.5. Yabancı Dil Kaygısına Neden Olan Etmenler

Young (1990)'a göre iletişim kaygısı, sosyal kaygı ve düşük özgüveni dil kaygısının önemli bileşenleri olarak ileri sürmektedir.

2.5.1. İletişim Kaygısı

Young (1990)'a göre iletişim kaygısı, dil kaygısının tamamlayıcı bileşenidir. Öğrencilerin başkalarının önünde konuştuklarında daha kaygılı oldukları ancak ikili ya da küçük gruplar halinde çalıştıklarında kaygı tepkilerinin azaldığı görülmektedir.

2.5.2. Sosyal Kaygı

Öğrencilerin yanlış düzeltmeye karşı verdikleri tepkiler sosyal kaygının dil kaygısının başka bir bileşeni olabileceği düşüncesini ortaya çıkarmaktadır Öğrenciler akranları ve öğretmeni tarafından olumsuz değerlendirilmekten korkar. Kaygıyı olumsuz değerlendirilme üzerine kuran sosyal ortam ise dil sınıfıdır. Öğretmen arkadaşça, rahat ve sabırlı davranarak ılımlı bir sosyal ortam oluşturduğunda öğrenciler daha az endişe ve gerginlik hissettiklerini ileri sürmektedirler (Young, 1990).

2.5.3. Özgüven ve Özsaygı

Brown (1973) kendini tanıma, öz saygı ve özgüven kavramlarının dil öğreniminde başarı elde etmek için hayati öneme sahip olduğunu dile getirmektedir. Özsaygı insanlar için gerekli bir ihtiyaçtır ve insanların neden öz saygıya ihtiyaç duydularını anlamak önemlidir (Greenberg vd., 1992). Bu sebeple Greenberg vd. (1992) tarafından dehşet yönetim kuramı ileri sürülmüştür. Bu kurama göre insanlar olumlu bir imaj oluşturmaya güdülenmektedir çünkü özsaygı insanları kaygıdan korumaktadır. Horwitz vd. (1986) yabancı dil öğrenmenin öğrencinin özgüveni için tehdit unsuru oluşturabildiğini çünkü yabancı dilin öğrencilerin normal iletişim kurmalarını ve normal insanlar gibi davranmalarını engellediğini ileri sürer. Yüksek öz güvene sahip kişiler sınırlarının ötesine geçebilir ve dil öğrenimindeki yapılan hataları kendine tehdit olarak algılamamaktadır (Brown, 1977). Öğrencinin başkalarının önünde konuşmaktan korkması, akranlarının ve öğretmenlerinin önünde hata yapma endişesi, dikkatlerin kendilerine çekilmediği etkinliklere katılma istekleri gibi bulgular düşük özgüven ile ilişkilendirilir (Young, 1990). Yüksek özgüvene sahip bireyler yabancı dil öğrenme ile benliklerine tehdit olarak gördükleri şeyleri daha etkili bir şekilde yönetebilmekte ve daha az kaygılanmaktadırlar (Aida, 1994).

İletişim kaygısı, sosyal kaygı ve düşük özgüven gibi dil kaygısına neden olan etmenlerin dışında Young (1991) tarafından yapılan bir başka çalışmada dil kaygısına neden olan etmenlerin öğrenci, öğretmen ve öğretim yöntemlerinden kaynaklanan etmenler olduğu ileri sürülür ve bu etmenler kişisel ve kişilerarası kaygı, dil öğrenmeye ilişkin öğrenci inançları, dil öğretimine ilişkin öğretmen inançları, öğretmen-öğrenci ilişkileri, sınıf yöntemleri, dil sınavları şeklinde sıralanmaktadır.

2.6. Covid-19 Pandemi Süreci ve Uzaktan Eğitime Geçiş

Covid-19 pandemisi tüm dünyada hemen hemen her alanda büyük bir durağanlık ve değişime neden olmuştur. Bu pandemi sürecinden en kötü şekilde etkilenen alanlardan biri de

eğitimidir. Salgının yayılımını engellemek amacıyla ilkokuldan üniversiteye kadar tüm eğitim kademelerinde yüz yüze eğitimden uzaktan eğitime ani bir geçiş yapılmış, eğitim ve öğretim sürecinde büyük bir değişim yaşanmıştır (Onbaşılı ve Şeker, 2021). Uzaktan eğitim Türkiye’de yükseköğrenim için yeni bir kavram değildir. 2014 yılından beri Türkiye’deki üniversitelerin çoğu, derslerinin bazılarını uzaktan eğitim aracılığıyla yürütmektedir. Bu sebeple Türk öğrenciler dijital sınıflarda yürütülen eğitime yabancı olmadıklarından uzaktan eğitime dönüşüme daha hazır bulunmaktadır (Tümen Akyıldız, 2020). Ancak uzaktan eğitim ilköğretim ve ortaöğretim için yeni bir kavramdır ve Türkiye’de süreçten en çok etkilenen ilköğretim ve ortaöğretim öğrencileri olmuştur. Öğrenciler aniden kendilerini bilinmez bir çevrim içi ortamda ve teknoloji kullanımı (Chametzky, 2019) ile iç içe bulmuştur. Zembylas (2008) uzaktan eğitimde öğrencilerin duygu durumları üzerine yaptığı çalışmasında uzaktan öğretimin öğrencilerde korku ve kaygıya sebep olduğunu ve bu durumun çevrim içi öğrenmenin bilinmeyen yönteminden kaynaklı olduğunu ileri sürer. Yadigar ve Yadigar (2021) da yaptığı çalışmada uzaktan eğitimin küçük yaş grubu öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olmadığını ve öğretmenlerin de uzaktan eğitimi çocukların düzeyine uygun olmadığı için eleştirdiğini dile getirmiştir. Gören vd. (2020) uzaktan eğitimde öğrencinin büyük bir sorumluluğu olduğunu dile getirmektedir. Ayrıca uzaktan eğitim öğrencinin özdenetimli olmasını gerekli kılar. Uzaktan eğitimde özdenetimi ve sorumluluğu ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin üstlenebilmesi ve sürdürebilmesi çok zor olmuştur. Öğrencilerin bir çoğunun internete erişimi ve internete erişim için aygıtı bulunmamaktadır. İnternete erişimi olan öğrenciler eşzamanlı şekilde EBA (Eğitim Bilişim Ağı) ya da zoom üzerinden derslere katılarak, internete erişimi ve aygıtı olmayan öğrenciler ise eşzamansız olarak televizyondan ders videolarını izleyerek bu süreçte dahil olmak zorunda kalmıştır.

2.7. Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitim öğrenci ve öğretmenin yer bakımından fiziksel olarak ayrı olduğu öğretim ortamıdır (Kentnor, 2015). Alanda uzaktan eğitim ile birçok kavram eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. Bunlar uzaktan öğrenme, e-öğrenme, çevrim-içi öğrenme, bilgisayar tabanlı öğrenme, sanal öğrenme olarak sıralanabilir. Covid-19 pandemi sürecinde de uzaktan eğitim ve çevrim içi eğitim kavramları birbirinin yerine kullanılmıştır. Aşağıda çevrim içi eğitim ve türleri açıklanmaktadır.

2.7.1. Çevrim İçi Eğitim

Çevrim içi eğitim bilgisayar ve internetin kullanıldığı, kurs içeriğinin en az %80'inin çevrim içi olarak verildiği uzaktan eğitim şekli olarak tanımlanmaktadır (Kentnor, 2015). Çevrim içi eğitim belli bir zaman diliminde ulaşılabilen eşzamanlı öğrenme, herhangi bir zaman diliminde ulaşılabilen eşzamansız öğrenme olanakları sunmaktadır (White, 2003).

2.7.1.1. Eşzamanlı (Senkron) Eğitim

Eşzamanlı eğitim etkileşimli ya da etkileşimsiz planlı eğitim oturumlarıdır (Clark, 2020). Eş zamanlı uzaktan dil öğrenme 'gerçek zaman dilimi'nde telefon ya da sohbet odaları gibi araçlarla iletişime olanak sağlayan teknolojileri kullanır. Öğrencilerin katılma zamanı ve olanağı kontrol edilir. Eşzamanlı sistemler oldukça motive edicidir. Çünkü uzaktan öğrenciler kendilerini daha az izole edilmiş hisseder ve öğrenme grubundan enerji ve ilham edinir (White, 2003).

Covid-19 pandemi sürecinde eba, zoom, skype platformları aracılığıyla işlenen dersler de eşzamanlı eğitim kapsamındaki derslere örnek gösterilebilir.

2.7.1.2. Eşzamansız(Asenkron) Eğitim

Eşzamansız uzaktan dil öğrenme herhangi bir zamanda erişim sağlanabilen ve baskı, video, CD-ROM, e-posta ve bilgisayar konferans tartışmaları gibi kaynaklardan faydalanılan öğrenme olanaklarını içerir. Eş zamansız etkileşimin faydası öğrencilerin uygun olduklarına katılabilmeleri ve cevap verebilmeleridir (White, 2003). Eşzamansız eğitim çevrim içi

materyaller, quizler, sınavlar ve etkileşimli etkinlikler ile planlı olmayan bir temelde mevcuttur (Clark, 2020).

Çevrim içi öğrenme geleneksel sınıflardaki yüz yüze iletişim ile karşılaştırıldığında daha esnektir. Düşünmek ve dile getirmek için zaman sağlar ve çevrim içi tartışmalara hem içe dönük hem de dışa dönük öğrencilerin katılımına olanak verir (Majid, 2012).

2.8. Uzaktan Eğitim Bileşenleri

Keegan (1980) uzaktan eğitimi yüz yüze eğitimden ayıran 6 özelliği öğretmen-öğrenci ayrılığı, eğitim kurumunun etkisi, medya kullanımı, ikili iletişim, eğitimin endüstrileştirilmiş şekli, öğrenci ya da öğrenimin özelleştirilmesi olarak sıralar. Bown (2006) ise uzaktan eğitimi izolasyon, rekabet yükümlülüğü, yüz yüze sınıfların sağladığı yapı yoksunluğu ve yeni ortama uyum sağlamada yaşanan zorluk gibi bileşenleri potansiyel olarak kaygı uyandırıcı unsurlar olarak öne sürmektedir. Bunlara ek olarak dikkatin dağılması, karmaşık teknoloji, sosyal etkileşimin olmaması, öğretmenlerle iletişim kurma güçlüğü uzaktan eğitimin dezavantajları olarak sıralanabilir (Sadeghi, 2019).

2.9. Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil Kaygısı

Uzaktan eğitim ortamları yabancı dilin diğer akademik derslerden farklı olan zor doğasından dolayı yabancı dil öğretiminde istenilen başarıyı sağlayamamaktadır (Doğan, 2020). Chametzky (2019)'a göre yabancı bir dilin eşzamansız çevrim içi ortamda öğrenilmesi yüz yüze öğrenme ortamından çok daha karmaşıktır ve bazı öğrenciler için çoğunlukla zorluklara sebep olmaktadır.

Yüz yüze ortamda mesajın iletilmesi hemen gerçekleşmektedir. Çünkü iletişim gerçek zamanda meydana gelmektedir. Mesaj iletimi bozulursa, durumu düzeltmek kolaydır. Eşzamansız çevrim içi dil öğrenme ortamında ise teknolojik aletler de süreçte yer aldığı için iletişim karmaşık bir hal alır (Chametzky, 2019). Bu durum yabancı dil derslerini daha kaygılı bir sürece dönüştürebilir.

İzole edilmiş ortam, eğitmenin ve akranların fiziksel yoksunluğu yabancı dil kaygısının uzaktan ortamda artabileceğini göstermektedir. Böylece sınıf ortamında yabancı dil öğrenme konusunda kaygılı olan öğrencilerin uzaktan eğitim ortamlarında, özellikle de çevrim içi ortamlarda yabancı dil öğrenme konusunda daha da kaygılanabileceği öngörülmektedir. Çünkü çevrim içi ortamda daha az etkileşim, daha az anlık dönüt ve daha fazla bilgisayar ve internet teknolojilerinin öğrenme ortamına dahil edilmesi mümkündür (Doğan, 2020)

Bazı öğrenciler için ise uzaktan öğrenme toplumsal eleştiriye maruz kalmama, rekabetin olmaması ve hata yapma şansı ve kişisel olarak bir şeyleri deneme şansından dolayı kaygıyı azaltmada yardımcı olabilir (Hurd, 2007).

2.10. Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil Kaygısı Üzerine Yapılan Çalışmalar

Yüz yüze sınıf ortamında yabancı dil kaygısı üzerine birden fazla araştırma bulunmaktadır ancak uzaktan eğitimde yabancı dil kaygısını inceleyen çok az araştırma mevcuttur (ör. Hurd, 2007; Pichette, 2009; Hurd ve Xiao, 2010; Bollinger, 2017). Özellikle de covid 19 pandemi süreci ile geçilen uzaktan eğitimde yabancı dil kaygısına ilişkin yapılan çalışmalar genellikle eş zamansız (asenكرون) dil öğrenme üzerine olup, eş zamanlı(senkron) yabancı dil öğrenme kaygısına ilişkin ise hemen hiç çalışma bulunmaktadır. Bu bakımdan uzaktan eğitimde eş zamanlı yabancı dil öğrenme kaygısı aydınlatılması gereken bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bölümde erişilen bulgularıyla birlikte uzaktan eğitim ve yabancı dil kaygısını araştıran uluslararası çalışmalara değinilecektir.

Hurd (2007) çalışmasında uzaktan eğitim öğrencilerinin kendi öğrenmeleri için yüz yüze sınıf ortamındaki öğrencilerden daha fazla sorumluluk almak durumunda olduğunu, bazı öğrenciler için ise uzaktan öğrenmenin toplumsal eleştiriye maruz kalma yoksunluğu, rekabet eksikliği ve bireysel olarak hata yapma ve bir şeyleri deneme fırsatından dolayı kaygıyı azaltmada faydalı olabileceğini ileri sürer.

Pichette (2009), geleneksel sınıf ortamı yabancı dil kaygısı ve uzaktan eğitimde yabancı dil kaygısını araştırdığı çalışmasında genel yabancı dil kaygısı olan bazı öğrencilerin sınıfta akranları ile etkileşim kurmak istemediklerini, özel sebeplerle ve gerçek ismini saklayarak kendilerini güvende hissetmek amacıyla uzaktan eğitime başvurdıklarını dile getirmektedir.

Hurd ve Xiao (2010) tarafından Çin’de ve Britanya’da uzaktan dil öğrenirleri arasındaki kaygı ve duyuşsal kontrol üzerine yapılan çalışmalarda öğrencilerin %80’inin uzaktan İngilizce öğrenmede zorluk çektiği ve %70’inde kaygı durumunu arttırdığı görülmüştür. Okuma, konuşma, yazma ve dinleme alıcı ve üretken becerilerden konuşma ve yazma üretken becerilerinin en yüksek düzeyde kaygıya neden olduğu, yüz ifadeleri, mimikler ve göz teması gibi sözlü olmayan iletişimsel özelliklerin eksikliğinin işitsel konferans ve eşzamanlı metne dayalı tartışmada zorluklara neden olduğunu bulmuşlardır.

Xiao (2012), başarılı ve başarısız uzaktan dil öğrencileri üzerine yaptığı çalışmasında kaygının hem başarılı öğrenciler hem de başarısız öğrenciler için ortak bir unsur olduğunu ancak öğrencilerin bu kaygı ile başa çıkma yöntemlerinin farklı olduğunu ileri sürer. Kaygının başarısız öğrenciler arasında daha yaygın olduğunu, bu öğrencilerin sürekli bir kaygı hissettiklerini ya da çalışmalarından emin olmadıklarında kaygı hissettiklerini ve bu durumda sürekli kaygı yaşayanların hiçbir önlem almadıklarını, zorlandıklarında kaygı yaşayanların ise görevi bıraktığını, başarılı öğrencilerin ise kendi kendine İngilizce konuşma gibi girişimlerde bulunduklarını ve daha özel problemlere odaklandıklarını bulmuştur.

Huang ve Hwang (2013) çalışmalarında İngilizceyi en iyi öğrenme yolunun bilgisayar destekli öğrenme ortamları olduğunu ileri sürer. Bilgisayar destekli dil öğrenme tehditkâr olmayan, pozitif ve rahat bir İngilizce öğrenme ortamı oluşturmakta ve öğrencilerin dil öğrenme kaygılarını azaltmaya ve öğrenmelerini motive etmeye yardımcı olmaktadır. Multimedya ortamının öğrenci kaygısını azaltabileceğini ve daha az stresli bir sınıf ortamı oluşturabileceğini

ileri sürmektedir. Diğer bir tabirle, multimedya araçları öğrencilerin İngilizce performanslarını iyileştirme ve dil kaygılarını azaltma konusunda İngilizce öğretmenlerine yardım edebilir.

Bollinger (2017)'nin çalışmasında geleneksel ve uzaktan öğrenme yabancı dil sınıflarında yabancı dil kaygısı üzerine yapılan araştırmada iki öğrenme ortamı olan geleneksel yabancı dil sınıfı ve uzaktan yabancı dil sınıfı arasında yabancı dil sınıfı kaygı ölçeği ile ölçülen yabancı dil kaygı puanlarında istatistiksel olarak büyük bir fark gözlemlenmediği sonucuna erişilmiştir. Geleneksel dil sınıflarındaki öğrencilerin uzaktan öğretim yabancı dil sınıflarındakinden daha az kaygılı olduğu gözlemlenmiştir.

Alla vd. (2020) tarafından Ukraynada, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi Eyalet Pedagoji Üniversitesinde öğrencilerin sınıf ortamında ve uzaktan öğrenme ortamında yabancı dil kaygı seviyelerindeki farkları incelemek amacıyla 38 öğrenci üzerinde yapılan çalışmada karşılaştırmalı analiz uygulanmış ve konuşma kaygısı ve olumsuz değerlendirilme kaygısında önemli bir artış, sınav kaygısı ve hata yapma korkusunda ise biraz azalma görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre temel negatif faktörlerin öğrenme bağlamındaki değişiklikler ve uzaktan çevrim içi öğrenmenin özelliğinden (şahsi ilişki yoksunluğu, zoom tükenmişliği, son teslim tarihleri vb.) kaynaklandığı, öğrencilerin yabancı dil kaygı seviyelerindeki pozitif değişikliklerin ise programın esnekliği, öğrencilerin artan özerkliği, eğitmenin kontrolünün azalması gibi faktörlerden kaynaklandığı görülmüştür. Yabancı dil kaygısını azaltmanın olası yolları olarak öğrencilerin yabancı dil kaygısı ve belirtileri hakkında farkındalıklarının, bilgisayara dayalı iletişim yeterliğinin, akran desteğinin ve öğrenci özerkliğinin geliştirilmesi önerilerinde bulunulmuştur.

Hasnae ve Adiba (2021) tarafından yapılan “Uzaktan Öğrenme ve Yabancı Dil Kaygı Yönetimi: Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil Kaygısını Keşfetme” isimli amacı Moroccodaki bir üniversitede öğrencilerin yabancı dil kaygı düzeyleri ve öğrenme ortamları arasındaki potansiyel ilişkiyi incelemek olan çalışmada öğrencilerin yüz yüze eğitim ortamı ile

karşılaştırıldığında uzaktan eğitim ortamında konuşma kaygısında, sınav kaygısında ve olumsuz değerlendirilme kaygısında önemli bir artış olduğu bulunmuştur. Katılımcıların uzaktan eğitimde bunalma ve huzursuzluk hissettiklerini ifade ettikleri, yüz yüze eğitim ortamında ise bu tür durumların hemen hiç oluşmadığını ileri sürmüşlerdir. Öğrencilerin uzaktan eğitim hakkında ileri sürdükleri olumsuz görüşlerin bazıları ise aşağıdaki gibidir:

- Motive edilmekten yoksun olma
- Bilinmeyen bilgiler içinde boğulma
- İlginin hızlıca kaybolması
- Daha fazla organize olma ve odaklanma gerekliliği
- İzole edilmiş hissetme, aidiyet hissinin kaybolması
- İletişim akışının başarısızlığı
- Öğretmenin sözsüz cevabı göremeyeceği endişesi

Yapılan bu çalışmada uzaktan eğitimde iletişim akışının durdurulmasının öğrencileri dilsel, entellektüel ve iletişimsel gelişim açısından olumsuz etkilediğine ulaşılmıştır.

Yurt dışında yapılan araştırma sonuçlarından görüleceği üzere, kimi çalışmalarda yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitimde yabancı dil öğrenme kaygıları arasında çok fazla bir fark ile karşılaşılmamıştır. Bazı çalışmalarda ise uzaktan eğitimde yabancı dil öğrenme kaygısının arttığı görülmüştür. Burada dilin iletişimsel bir araç olduğu ve uzaktan eğitimin de öğrencileri izole ettiği ve iletişim unsurunu olumsuz etkilediğinden yabancı dil kaygısında artışa sebep olduğu sonucuna ulaşılabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, öncelikle tez çalışmasının araştırmanın deseni detaylı olarak açıklanacaktır. Ardından çalışmada yer alan çalışma grubu, veri toplama araçları ve veri toplama süreci hakkında bilgi verilecektir.

3.1. Araştırmanın Deseni

Bu tez çalışmasında araştırmanın amacına uygun olduğu düşünülerek hem nicel hem de nitel verilerden faydalanılmış ve karma yöntem kullanılmıştır. Johnson ve Onwuegbuzie (2004)'e göre, karma yöntemli araştırmalar tek yöntemli çalışmalara göre sıklıkla daha iyi sonuçlar vermektedir. Creswell ve Clark (2007)'ye göre de karma yöntemi kullanmak, hem nicel hem de nitel verileri tek başına kullanmaya kıyasla araştırma problemleri için daha kapsamlı bilgiler sunar ve cevaplandırılmayan soruları cevaplamamızı sağlar. “Karma yöntem araştırmaları nitel ve nicel yöntemlerin basit bir birleşimi değil bunların güçlü yanlarının birbirini destekler nitelikte kullanıldığı kapsamlı entegrasyon çalışmalarıdır” (Fırat vd., 2014, s.67). Nicel veriler kapalı uçlu bilgileri kapsarken, nitel veriler katılımcılarla görüşmeler yaparak araştırmacının topladığı açık uçlu verilerden oluşur (Creswell ve Clark, 2007). Böylece araştırmacı, araştırmasında her iki yöntemi kullanarak bir yöntemde bulunan eksik yönleri diğer yöntemin güçlü yönleriyle telafi edebilir (Johnson ve Onwuegbuzie, 2004).

Bu tez çalışmasında da öğrencilerin hem uzaktan eğitimde hem de yüz yüze eğitimdeki yabancı dil kaygılarını, yabancı dil sınıfı kaygı ölçeği ile ölçerek nicel yöntemden ve sormaca ile erişilemeyen konular hakkında daha derinlemesine bilgi edinmek amacıyla, hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin görüşlerini alarak nitel yöntemden faydalanılmış, diğer bir ifadeyle, her iki yöntemin birleşimi olan karma yöntem kullanılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmanın ilk bölümü Covid-19 döneminde Konya ili Meram ilçesinde ortaokul ve lise kademelerinde hem yüz yüze sınıf ortamında hem de uzaktan öğrenme ortamında yabancı dil dersi görmüş öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir. Sormacaya 124 kız ve 81 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 205 öğrenci katılmıştır. Bu öğrencilerden 54'ü ortaokul kademesinde eğitim görürken 151'i lise kademesinde eğitim görmektedir. Sormacaya katılan katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1'de ayrıntılı bir şekilde gösterilmektedir.

Tablo 1

Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Sıklık ve Yüzde Dağılımları

Özellik	Kategori	f	%
Cinsiyet	Kız	124	60,5
	Erkek	81	39,5
Yaş	11	13	6,3
	12	20	9,8
	13	16	7,8
	14	51	24,9
	15	23	11,2
	16	56	27,3
	17	25	12,2
	18	1	,5
Sınıf	5	3	1,5
	6	15	7,3
	7	14	6,8
	8	22	10,7
	9	57	27,8
	11	83	40,5
	12	11	5,4
Okul Kademesi	Ortaokul	54	26,3
	Lise	151	73,7
Yabancı Dil	İngilizce	202	98,5
	Fransızca	1	,5
	Almanca	1	,5
	Diğer	1	,5
Toplam		205	100,0

Çalışmanın ikinci bölümünde, sormacaya katılmış öğrenciler arasından rastgele seçilmiş 6 kız 4 erkek olmak üzere toplamda 10 öğrenci ve 4 yabancı dil öğretmeni olmak üzere toplam 14 katılımcı ile zoom üzerinden yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme, öğrenci ve öğretmenlere ulaşılabilirlik esas kabul edilerek, isteğe bağlı olarak yazılı ya da sözlü olarak (zoom üzerinden) uygulanmıştır. Zoom üzerinden görüşme yapmaya çekinen 5 öğrenci ve 3 öğretmen, görüşme sorularını yazılı olarak cevaplamış, kalan 5 öğrenci ve 1 öğretmen ile zoom üzerinden görüşme yapılmıştır. Bu görüşmeler ile öğrenci ve öğretmenlerin covid-19 döneminde uzaktan eğitimde yabancı dil kaygısına ilişkin görüşleri konusunda bilgi edinmek amaçlanmıştır. Zoom üzerinden gerçekleştirilen ses kaydına alınacak görüşmeler için öğrenci velisinden izin belgesi temin edilmiş ve görüşme esnasında da öğrencinin rızası alınmıştır. Bu tez çalışması katılımcıların gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirilmiştir.

3.3. Verilerin Toplanması

Bu başlık altında ilk olarak veri toplama araçları açıklanacak ardından veri toplama sürecinden bahsedilecektir.

3.3.1. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, çalışmanın bağımlı değişkeni olan yabancı dil kaygısını ölçmek amacıyla Horwitz vd. (1986) tarafından geliştirilen ve Gürsu (2011) tarafından Türkçeye çevirisi yapılan ve geçerlik güvenirliği hesaplanan Yabancı Dil Sınıfı Kaygı Ölçeği (Foreign Language Classroom Anxiety Scale) kullanılmıştır. Horwitz vd. (1986) tarafından geliştirilen Yabancı Dil Sınıfı Kaygı Ölçeğinin Gürsu (2011) tarafından yapılan çevirisi 5’li likertten “Evet”, “Hayır”, “Bazen” şeklinde 3’lü likerte dönüştürülmüş ve ölçek yüz yüze eğitim ortamı ve uzaktan öğrenme ortamı şeklinde sınıflandırılarak yeni bir sormaca düzenlenmiştir. Ölçekte **Evet-3, Bazen-2 Hayır-1** olarak puanlanmıştır. Ölçek soruları üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmamasına rağmen şekil olarak değişiklik yapıldığı için ölçeğin güvenirlik analizi yapılmıştır. Tablo 1’de güvenirlik analizine ilişkin bulgulara yer verilmektedir.

Tablo 2

Yabancı Dil Kaygı Ölçeğine İlişkin Güvenirlik İstatistikleri

Cronbach's Alpha	Standart Maddelere Dayalı Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
,968	,968	66

Tablo 2’de yabancı dil kaygı ölçeği güvenirlilik analizi testi sonucunda Cronbach's Alpha (α) değerinin (,968) 0,7’den büyük olduğu ve güvenilir bir ölçek olduğu görülmektedir.

İkinci veri toplama aracı olarak nitel yöntem olan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Öğrenciler için ilk olarak 15 soruluk bir havuz hazırlanmış, fakat çalışma sırasında öğrencilerin katılımları ve dikkat süreleri düşünülerek ve uzman görüşü alınarak 9 soruya indirilmiştir. Öğretmenler için ise 5 açık uçlu soru oluşturulmuştur.

3.3.2. Veri Toplama Süreci

Bu tez çalışmasında ilk olarak belirlenen veri toplama araçları için Ankara Üniversitesi Etik Kurul Başkanlığından ([EK 4](#)) ve Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınmıştır. Gerekli izinlerin alınmasının ardından 2022 Kasım ayı içerisinde araştırma yapılması planlanan okullara gidilmiş ve öğrencilere çalışmanın amacı açıklanmış, yapılan araştırma ile ilgili bilgilendirme formu dağıtılmış ve sormacaya gönüllü olarak katılmak isteyip istemedikleri sorulmuştur. Böylece sadece gönüllü olan katılımcıların araştırmaya katkıda bulunması amaçlanmıştır. Gönüllü olan öğrencilere çevrimiçi olarak uzaktan eğitimde yabancı dil kaygısına ilişkin sormaca linki gönderilmiştir.

Sormacanın uygulanmasının ardından öğrencilerden rastlantısal bir örneklem grubu seçilmiş ve yine 2022 Kasım ayı içerisinde yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Ancak bazı öğrenciler görüşmeye katılmak istememiş soruları yazılı olarak cevaplama talebinde bulunmuştur. Bu sebeble öğrencileri daha da kaygılandırmamak adına ve ulaşılabilirlik için bu

talepleri kabul edilmiş kimi katılımcılarla zoom üzerinden görüşme yapılmış kimi katılımcılardan ise açık uçlu soruların cevapları yazılı olarak alınmıştır.

Son olarak raslantısal olarak seçilmiş öğretmenlerle görüşme talebinde bulunulmuştur. Öğretmenlerden de Uzaktan Eğitimde Öğrencilerin Yabancı Dil Kaygısı ile ilgili 5 tane açık uçlu soruya cevap vermesi istenmiş ancak cevaplar ulaşılabilirlik esasına dayanarak talebe göre yazılı ve sözlü olarak alınmıştır.

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Horwitz'in Gürsu (2011) tarafından çevirisi yapılan Yabancı Dil Sınıfı Kaygı Ölçeğinden (YDSKÖ) elde edilen nicel veriler Sosyal Bilimler İstatistik Programı (SPSS) 26 sürümü ile analiz edilmiştir. Analizde kullanılacak testleri belirlemek üzere ilk olarak verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla normallik dağılım testi yapılmıştır. Tablo 3'de yabancı dil kaygı ölçeği maddelerinin normallik dağılım sonuçları yer almaktadır.

Tablo 3

YDSKÖ Maddelerinin Normallik Dağılımına İlişkin Betimsel İstatistikler

		İstatistikler	Hata Ölçümü
Yüz Yüze Eğitimde YDSK Maddeleri	Aritmetik Ortalama	1,82	,033
	Standart Sapma	,473	,170
	KolmogorovSmirnov	,062	,338
	Shapiro-Wilk	,097	
	Çarpıklık	,266	
	Basıklık	-,773	
Uzaktan Eğitimde YDSK Maddeleri	Aritmetik Ortalama	1,83	,033
	Standart Sapma	,467	
	KolmogorovSmirnov	0,79	,170
	Shapiro-Wilk	,097	,338
	Çarpıklık	,242	
	Basıklık	-,872	

Tablo 3'teki çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1,50 ve +1,50 arasında olduğu görülmektedir. Ayrıca KolmogorovSmirnov ve Shapiro-Wilk test sonuçlarına bakıldığında da $p > 0,05$ olduğundan değişkenlerin normal bir dağılım gösterdiği

sonucuna erişilmektedir. Bu sebeple normal dağılım gösteren veriler üzerinde parametrik testler olan t-testi ve ANOVA testleri uygulanması uygun görülmüştür.

Nicel verilerin analizinin ardından uzaktan eğitimde yabancı dil kaygısı üzerine öğrenci görüşleri ve öğretmen görüşleri nitel veri analizlerinden içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. İlk olarak öğrenci görüşleri ve öğretmen görüşlerinden yola çıkarak kodlamalar yapılmış ve bu kodlamalardan temalar elde edilmiş ve tümevarımsal bir çözümleme yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde çalışmadan elde edilen bulgulara değinilecektir. İlk olarak Yabancı Dil Sınıfı Kaygı Ölçeğinden elde edilen nicel bulgular ile uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimde yabancı dil kaygısı arasında fark olup olmadığı saptanmaya çalışılmıştır. İkinci bölümde hem yüz yüze eğitim hem de uzaktan eğitimdeki veriler konuşma kaygısı, olumsuz değerlendirilme korkusu ve test kaygısı kapsamında analiz edilmiştir. Son bölümde ise 10 öğrenci ve 4 öğretmen ile yapılan görüşmelerde açık uçlu sorulara verilen cevaplar betimsel analiz ve içerik analiz yöntemi ile incelenmiştir.

4.1. Ortaokul ve lise öğrencilerinin uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim ortamlarındaki yabancı dil (İngilizce) kaygı düzeylerine ilişkin bulgular

Bu araştırma sorusu, Covid-19 dönemi öncesinde yüz yüze yabancı dil dersi gören öğrencilerin Covid-19 ile birlikte geçilen uzaktan eğitimde yüz yüze eğitime kıyasla yabancı dil (İngilizce) dersi kaygılarında herhangi bir azalma ya da artma olup olmadığını bulmayı amaçlamaktadır. Bu amaçla yabancı dil sınıfı kaygı ölçeğinden (EK 1) elde edilen veriler analiz edilmiş ve uzaktan eğitimde yabancı dil kaygı seviyesi ve yüz yüze eğitimde yabancı dil kaygı seviyesi ortalamaları hesaplanmıştır. Tablo 4'te elde edilen ortalamalar gösterilmektedir.

Tablo 4

Uzaktan Eğitimde ve Yüz Yüze Eğitimde Öğrencilerin Yabancı Dil Sınıfı Kaygı Seviyelerini Gösterir Betimleyici İstatistikler

Değişkenler	N	En Az	En Çok	Ort.	Ss.
Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil Kaygı Seviyesi	205	1	3	1,83	,467
Yüz Yüze Eğitimde Yabancı Dil Kaygı Seviyesi	205	1	3	1,82	,473

Tablo 4 incelendiğinde sormacaya katılan 205 öğrencinin uzaktan eğitimde yabancı dil kaygı seviyesi ortalamasının ($\bar{x}$) 1,83 ve yüz yüze eğitimde yabancı dil kaygı seviyesi ortalamasının ($\bar{x}$) 1.82 olduğu görülmekte olup, bu iki ortalama değeri arasında sayısal değeri bakımından bir fark görülmemektedir. Ortalamaların Evet (3), Bazen (2), Hayır (1) seçeneklerinden Bazen (2) değerine yakın olduğu ve bu sebeple her iki eğitim ortamında da öğrencilerin orta düzey kaygı seviyesine sahip olduğu düşünülmektedir.

Tablo 5. Uzaktan Eğitim ve Yüz Yüze Eğitimde Ortamlarındaki Yabancı Dil (İngilizce) Kaygı Seviyelerine İlişkin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil Kaygı Seviyesi	Yüz Yüze Eğitimde Yabancı Dil Kaygı Seviyesi
Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil Kaygı Seviyesi	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	1 205	,889** 205
Yüz Yüze Eğitimde Yabancı Dil Kaygı Seviyesi	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,889** 205	1 205

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tablo 5'ten görüldüğü üzere, yapılan Pearson Korelasyon analizi sonucuna göre uzaktan eğitimde yabancı dil kaygısı ile yüz yüze eğitimde yabancı dil kaygısı arasında anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki vardır.

Tablo 6

Öğrencilerin Cinsiyet Bakımından Uzaktan Eğitimde ve Yüz Yüze Eğitimde Yabancı Dil Kaygılarını Gösterir T-Testi Sonuçları

Değişken	Cinsiyet	N	Ort.	Ss.	Sh.	p(1)	p(2)
Uzaktan Eğitimde YDKS	Kız Erkek	124 81	1,82 1,84	,445 ,501	,040 ,056	,146	,772 ,777
Yüz Yüze Eğitimde YDKS	Kız Erkek	124 81	1,80 1,85	,449 ,508	,040 ,056	,106	,423 ,435

(*p<0,05)

Tablo 6’da gösterildiği gibi, kız ve erkek öğrencilerin uzaktan ve yüz yüze eğitim ortamındaki yabancı dil kaygısı ortalama verileri incelendiğinde, kız öğrencilerin yüz yüze eğitimdeki yabancı dil kaygılarına oranla uzaktan eğitimde daha fazla yabancı dil kaygısına sahip oldukları ($(\bar{x})_{ue}=1,82 > (\bar{x})_{ye}=1,80$); erkek öğrencilerin ise uzaktan eğitimdeki yabancı dil kaygılarına oranla yüz yüze eğitimde daha fazla yabancı dil kaygısına ($(\bar{x})_{ye}=1,85 > (\bar{x})_{ue}=1,84$) sahip oldukları görülmektedir. Ayrıca erkek ve kız öğrenciler karşılaştırıldığında her iki eğitim ortamında da erkek öğrencilerin yabancı dil kaygı ortalamalarının kız öğrencilerden sayısal değer bakımından daha fazla olduğu görülmektedir. Ancak yapılan t-testi sonucuna bakıldığında $p>0.05$ olduğundan hem uzaktan eğitimde hem de yüz yüze eğitimde kız ve erkek öğrenciler arasında yabancı dil kaygı seviyelerinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 7

Öğrencilerin Okul Kademesi Bakımından Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil Kaygılarını Gösterir T-Testi Sonuçları

	Okul Kademesi	N	Ort.	Ss.	Sh.	p(1)	p(2)
Uzaktan Eğitimde YDKS	Ortaokul	54	1,81	,430	,059	,152	,787
	Lise	151	1,83	,481	,039		,776
Yüz Yüze Eğitimde YDKS	Ortaokul	54	1,79	,447	,061	,332	,609
	Lise	151	1,83	,483	,039		,597

Tablo 7’de gösterildiği gibi hem uzaktan eğitim hem de yüz yüze eğitim ortamında ortaokul kademesinde eğitim gören öğrenciler lise kademesinde eğitim gören öğrencilere göre biraz daha az yabancı dil kaygısına sahiptir. Bu oranın yüz yüze eğitime oranla uzaktan eğitimde daha fazla olduğu görülmektedir. Ancak yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucuna göre $p>0.05$ olduğundan uzaktan eğitimde yabancı dil kaygısında ve yüz yüze eğitimde yabancı dil kaygısında okul kademeleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Tablo 8

Öğrencilerin Yabancı Dil Seviyesi Bakımından Uzaktan Eğitimde ve Yüz Yüze Eğitimde Yabancı Dil Kaygılarını Gösterir Betimsel İstatistik Sonuçları

Değişkenler	Dil Seviyesi	N	Ort.	Ss.	Sh.
Uzaktan Eğitimde YDKS	Çok İyi	18	1,43	,240	,057
	İyi	63	1,61	,420	,053
	Orta	88	1,87	,405	,043
	Kötü	30	2,29	,348	,064
	Çok Kötü	6	2,34	,375	,153
	Total	205	1,83	,467	,033
Yüz Yüze Eğitimde YDKS	Çok İyi	18	1,40	,288	,068
	İyi	63	1,52	,341	,043
	Orta	88	1,90	,407	,043
	Kötü	30	2,33	,306	,056
	Çok Kötü	6	2,42	,327	,134
	Toplam	205	1,82	,473	,033

Tablo 8’de gösterildiği gibi uzaktan eğitimde ve yüz yüze eğitimde öğrencilerin yabancı dil kaygılarının aritmetik ortalamaları dil seviyelerine göre karşılaştırıldığında, her iki eğitim ortamında da başarılı öğrencilerin daha az kaygıya sahip olduğu ($\bar{x}$)= 1,43 - 1,61 ; ($\bar{x}$)= 1:40 - 1,52), başarısız öğrencilerin ise daha fazla kaygıya sahip oldukları (($\bar{x}$)= 2.34 - 2,29 ; ($\bar{x}$)= 2,42 - 2,33) bulgusu elde edilmiştir. Ayrıca başarılı öğrencilerin yüz yüze eğitimde uzaktan eğitime oranla daha az kaygıya sahip oldukları (($\bar{x}$)=1.40; ($\bar{x}$)=1.52), başarısız öğrencilerin ise yüz yüze eğitime oranla uzaktan eğitimde daha az kaygıya sahip oldukları (($\bar{x}$)=2,29; ($\bar{x}$)=2,34) görülmektedir.

Tablo 9

Öğrencilerin Yabancı Dil Seviyesi Bakımından Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil Kaygılarını Gösterir ANOVA Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Uzaktan Eğitimde YDKS	Gruplar Arası	14,009	4	3,502	22,999	,000
	Gruplar içi	30,456	200	,152		
	Toplam	44,465	204			

(*p<0.05)

Ayrıca yapılan ANOVA testi sonucuna göre anlamlılık değerini (p) gösteren Tablo 9'a bakıldığında yabancı dil seviyesi bakımından uzaktan eğitim ortamında öğrencilerin kaygı düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$).

Tablo 10

Öğrencilerin Yabancı Dil Seviyesi Bakımından Yüz Yüze Eğitimde Yabancı Dil Kaygılarını Gösterir ANOVA Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Yüz Yüze Eğitimde YDKS	Gruplar Arası	19,355	4	4,839	36,829	,000
	Gruplar içi	26,277	200	,131		
	Toplam	45,633	204			

Yapılan ANOVA testi sonucuna göre anlamlılık değerini (p) gösteren Tablo 10'a bakıldığında yabancı dil seviyesi bakımından yüz yüze eğitim ortamında öğrencilerin kaygı düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$).

Her iki eğitim ortamında yabancı dil seviyesi bakımından öğrencilerin yabancı dil kaygı düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunması yabancı dil dersinde iyi olan öğrencinin hem uzaktan eğitimde hem de yüz yüze eğitimde daha az kaygılandığını, yabancı dil dersinde kötü olan öğrencinin ise hem yüz yüze eğitimde hem de uzaktan eğitimde daha çok kaygılandığını göstermektedir.

4.2. Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimde konuşma kaygısı, olumsuz değerlendirilme kaygısı, sınav kaygısı ve yabancı dile karşı olumsuz tutum bileşenlerine ilişkin bulgular

Bu araştırma sorusu ile yabancı dil kaygısının dört bileşeni olan konuşma kaygısı, olumsuz değerlendirilme kaygısı, sınav kaygısı ve yabancı dile karşı olumsuz tutumlar uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimde incelenmekte ve ardından her iki eğitim ortamındaki korelasyonu gösterilmektedir.

Tablo 11

Uzaktan Eğitimde ve Yüz Yüze Eğitimde Konuşma Kaygısı, Sınav Kaygısı, Olumsuz Değerlendirilme Kaygısı ve Yabancı Dile Karşı Olumsuz Tutumlara İlişkin Betimsel İstatistikler

Değişkenler	Eğitim Ortamı	N	En Az	En Çok	Ort.	Ss.
Konuşma Kaygısı	UE	205	1,00	3,00	1,95	,514
	YE	205	1,00	3,00	1,95	,528
Olumsuz Değerlendirilme Kaygısı	UE	205	1,00	3,00	1,83	,548
	YE	205	1,00	3,00	1,86	,556
Sınav Kaygısı	UE	205	1,00	3,00	1,79	,527
	YE	205	1,00	3,00	1,77	,512
Yabancı Dile Karşı Olumsuz Tutum	UE	205	1,00	2,83	1,78	,469
	YE	205	1,00	2,83	1,76	,472

Tablo 11’deki betimsel istatistiklerden anlaşılacağı üzere her iki eğitim ortamında da en fazla kaygının konuşma kaygısı olduğu görülmektedir. Yabancı Dil Sınıfı Kaygı Ölçeğindeki bu 4 kaygı türü hem uzaktan eğitim ortamı hem de yüz yüze eğitim ortamı bakımından karşılaştırıldığında ise sayısal veriler bakımından aralarında çok fazla farklılık tespit edilmemiştir. Olumsuz değerlendirilme kaygısının uzaktan eğitimdeki ortalamasının yüz yüze eğitim ortamındakinden biraz daha düşük ($(\bar{x})_{ue}=1,83 < (\bar{x})_{ye}=1,86$) olduğu görülmektedir. Sınav kaygısı ve yabancı dile karşı olumsuz tutumların sayısal değerinin uzaktan eğitimde biraz daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 12

Uzaktan Eğitimde ve Yüz Yüze Eğitimde Konuşma Kaygısına İlişkin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		Uzaktan Eğitimde Konuşma Kaygısı	Yüz Yüze Eğitimde Konuşma Kaygısı
Uzaktan Eğitimde Konuşma Kaygısı	Pearson Correlation	1	,855**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	205	205
	Pearson Correlation	,855**	1

Yüz Yüze Eğitimde Konuşma Kaygısı	Sig. (2-tailed) N	,000 205	205
-----------------------------------	----------------------	-------------	-----

Tablo 12’de görüldüğü üzere, yapılan Pearson Korelasyon analizi sonucuna göre uzaktan eğitimde konuşma kaygısı ile yüz yüze eğitimde konuşma kaygısı arasında anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki vardır.

Tablo 13

Uzaktan Eğitimde Ve Yüz Yüze Eğitimde Olumsuz Değerlendirilme Kaygısına İlişkin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		Uzaktan Eğitimde Olumsuz Değerlendirilme Kaygısı	Yüz Yüze Eğitimde Olumsuz Değerlendirilme Kaygısı
Uzaktan Eğitimde Olumsuz Değerlendirilme Kaygısı	Pearson Korelasyon Sig. (2-tailed) N	1 205	,869** 205
Yüz Yüze Eğitimde Olumsuz Değerlendirilme Kaygısı	Pearson Korelasyon Sig. (2-tailed) N	,869** 205	1 205

Tablo 13’te görüldüğü üzere, yapılan Pearson Korelasyon analizi sonucuna göre uzaktan eğitimde olumsuz değerlendirilme kaygısı ile yüz yüze eğitimde olumsuz değerlendirilme kaygısı arasında anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki vardır.

Tablo 14

Uzaktan Eğitimde Ve Yüz Yüze Eğitimde Sınav Kaygısına İlişkin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		Uzaktan Eğitimde Sınav Kaygısı	Yüz Yüze Eğitimde Sınav Kaygısı
Uzaktan Eğitimde Sınav Kaygısı	Pearson Korelasyon Sig. (2-tailed) N	1 205	,864** 205
Yüz Yüze Eğitimde Sınav Kaygısı	Pearson Korelasyon Sig. (2-tailed) N	,864** 205	1 205

Tablo 14'te görüldüğü üzere, yapılan Pearson Korelasyon analizi sonucuna göre uzaktan eğitimde sınav kaygısı ile yüz yüze eğitimde sınav kaygısı arasında anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki vardır.

Tablo 15

Uzaktan Eğitimde ve Yüz Yüze Eğitimde Yabancı Dile Karşı Olumsuz Tutuma İlişkin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		Uzaktan Eğitimde Yabancı Dile Karşı Olumsuz Tutum	Yüz Yüze Eğitimde Yabancı Dile Karşı Olumsuz Tutum
Uzaktan Eğitimde Yabancı Dile Karşı Olumsuz Tutum	Pearson Korelasyon Sig. (2-tailed) N	1 205	,927** ,000 205
Yüz Yüze Eğitimde Yabancı Dile Karşı Olumsuz Tutum	Pearson Korelasyon Sig. (2-tailed) N	,927** ,000 205	1 205

Tablo 15'te görüldüğü üzere, yapılan Pearson Korelasyon analizi sonucuna göre uzaktan eğitimde yabancı dile karşı olumsuz tutum ile yüz yüze eğitimde yabancı dile karşı olumsuz tutum arasında anlamlı, pozitif yönlü bir ilişki vardır.

Yapılan pearson korelasyon analizlerinden yabancı dil kaygısını oluşturun 4 bileşenin uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim ortamlarında pozitif yönlü bir ilişkisi olduğu anlaşılmaktadır.

4.3. Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil Kaygısına İlişkin Öğrenci Görüşleri

Bu bölümde öğrencilerin yarı yapılandırılmış 9 görüşme sorusuna verdiği cevaplara ve bu cevapların betimsel analiz yöntemi ve içerik analiz yöntemi ile elde edilmiş bulgularına yer verilmektedir. İlk olarak öğrenci görüşlerinden yola çıkarak kodlamalar yapılmakta ve ardından bu kodlamalara ilişkin doğrudan alıntılar EK'lerde gösterilmektedir.

SORU 1: “Uzaktan eğitimde İngilizce dersi almayı mı yoksa yüz yüze eğitimde İngilizce dersi almayı mı tercih edersiniz? Neden?”

Tablo 16

Yabancı Dil (İngilizce) Öğrenme Ortamı Tercihine İlişkin Betimsel Bulgular

Kodlar	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
Uzaktan Eğitim						√				
Yüz Yüze Eğitim	√	√	√	√	√		√	√	√	√

Tablo 16’da gösterildiği üzere görüşme yapılan 10 öğrencinin görüşleri incelendiğinde 9 öğrencinin yüz yüze eğitimde yabancı dil (İngilizce) dersi almayı, 1 öğrencinin ise uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) dersi almayı tercih ettiği görülmektedir. Öğrencilerin %90’ının yüz yüze eğitimde yabancı dil (İngilizce) dersi almayı tercih etme sebepleri Tablo 17’de ve uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) dersi almayı tercih etme sebepleri Tablo 18’de gösterilmektedir.

Tablo 17

Yüz Yüze Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Dersi Tercih Nedenine İlişkin Bulgular

Kodlar	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
Ders verimi	√	√	√	√	√		√		√
Ortama uyum sağlama	√								
İletişim ve etkileşim		√			√	√		√	
Göz teması							√		
Odaklanma			√					√	

Tablo 17’de görüldüğü üzere yüz yüze eğitimde yabancı dil (İngilizce) dersinin tercih edilmesinin sebepleri ders verimi, göz teması kurulması, öğretmen ile etkileşim ve iletişim kurulması, derse odaklanma ve ortama uyum sağlama olarak sıralanmaktadır. En önemli sebebin ise ders veriminden kaynaklı olduğu görülmektedir. Ders verimini ise iletişim ve etkileşim unsuru izlemektedir. Tabloda yer alan kodlara ilişkin doğrudan alıntılar [EK 5](#)’te gösterilmektedir.

Tablo 18

Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Dersi Tercih Nedenine İlişkin Bulgular

Kodlar	Ö1
Odaklanma	√

Tablo 18’de 1 öğrencinin yalnız kalınca daha iyi odaklanmasından dolayı uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) dersi almayı tercih ettiği görülmektedir. Tabloda yer alan koda ilişkin doğrudan alıntı [EK 5](#)’te gösterilmektedir.

SORU 2:“İngilizce dersi uzaktan eğitimde görülen diğer derslerden farklı mı? Farklı ise açıklayabilir misiniz?”

Tablo 19

Yabancı Dil (İngilizce) Dersinin Diğer Derslerden Farkına İlişkin Bulgular

Kodlar	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
Farklı	√						√	√		√
Farklı değil		√	√	√	√	√			√	

Tablo 19’da görüleceği üzere 10 öğrenciden 7’si İngilizce dersinin diğer derslerden farklı olmadığını, 3’ü ise farklı olduğunu dile getirmektedir. Farklı olduğunu söyleyen öğrencilerin sunduğu sebepler Tablo 20’de gösterilmektedir.

Tablo 20

Yabancı Dil (İngilizce) Dersinin Diğer Derslerden Farklılık Nedenine İlişkin Bulgular

Kodlar	Ö1	Ö7	Ö10
Konuşma pratiği gerektirmesi	√	√	√

Tablo 20’de gösterildiği üzere 3 öğrenci İngilizce dersinin konuşma pratiği gerektirmesi sebebiyle diğer derslerden farklı olduğunu dile getirmektedir. Tablo 19 ve 20’de yer alan kodlara ilişkin doğrudan alıntılar [EK 6](#)’da gösterilmektedir.

SORU 3: “Uzaktan eğitimde İngilizce derslerinde hangi durumlar sizi kaygılandırıyor hangi durumlar sizin daha rahat hissetmenizi sağlıyor?”

Tablo 21

Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Kaygısını Artıran Faktörlere İlişkin Bulgular

Kodlar	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
Hata yapma korkusu		√			√		√	√		√
Kamera açma zorunluluğu				√						
Hazırlıksız konuşma				√		√			√	

Bağlantı kopukluğu
Dikkat dağınıklığı

√

√

Tablo 21’de öğrencilerin uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygılarını artıran faktörler hata yapma korkusu, kamera açma zorunluluğu, hazırlıksız konuşma, bağlantı kopukluğu ve dikkat dağınıklığı olarak gösterilmektedir. En fazla kaygı artırıcı durumun hata yapma korkusu olduğu görülmekte olup, bu durumu hazırlıksız konuşma takip etmektedir. Tablo 21’de yer alan kodlara ilişkin doğrudan alıntılar [EK 7](#)’de gösterilmektedir.

Tablo 22

Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Kaygısını Azaltan Faktörlere İlişkin Bulgular

Kodlar	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
Hata yapma korkusunda azalma			√							
Ev ortamı					√					
Sessiz ortam						√				
Daha az yargılanma							√			
Hazırlıklı Konuşma									√	√
Göz temasının olmaması							√			

Tablo 22 incelendiğinde uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısını azaltan faktörler hata yapma korkusunda azalma, ev ortamı, sessiz ortam, daha az yargılanma, hazırlıklı konuşma, göz temasının olmaması olarak gösterilmektedir. Öğrenci cevaplarından yabancı dil kaygısını en fazla azaltan faktörün ise hazırlıklı konuşma olduğu görülmektedir. Tablo 22’de yer alan kodlara ilişkin doğrudan alıntılar [EK 7](#)’de gösterilmektedir.

SORU 4: “Uzaktan eğitimdeki İngilizce dersi ile yüz yüze eğitimdeki İngilizce dersini karşılaştırdığınızda hangisinde daha kaygılı hangisinde daha rahat hissediyorsunuz? Neden?”

Tablo 23

Uzaktan Eğitim ve Yüz Yüze Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Kaygısı ve Nedenine İlişkin Bulgular

Temalar ve Kodlar	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
Uzaktan Eğitimde Kaygı		√		√			√	√	√	

Bağlantı kopukluğu								√		
Dikkat dağınıklığı							√			
İletişim ve etkileşim eksikliği		√					√	√		
Göz teması olmaması								√		
İzolasyon									√	
Yüz Yüze Eğitimde Kaygı	√			√	√	√				√
Hata yapma korkusu	√									√
Başkalarının önünde konuşma korkusu						√				
Hazırlıksız konuşma					√					

Tablo 23 incelendiğinde öğrencilerin % 50'sinin uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısı yaşadığı, % 50'sinin de yüz yüze eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısı yaşadığı görülmektedir. Uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısı yaşayan öğrencilerin sebepleri bağlantı kopukluğu, dikkat dağınıklığı, iletişim ve etkileşim eksikliği, göz teması kurulamaması ve izolasyon olarak sıralanırken, yüz yüze eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısı sebepleri hata yapma korkusu, başkalarının önünde konuşma korkusu ve hazırlıksız konuşma olarak sıralanmaktadır. Tablo 23'ten uzaktan eğitimde en fazla kaygı oluşturan unsurun **iletişim ve etkileşim eksikliği** olduğu, yüz yüze eğitimde ise **hata yapma korkusu** olduğu görülmektedir. Tablo 23'te yer alan temalara ve kodlara ilişkin doğrudan alıntılar [EK 8](#)'de gösterilmektedir.

SORU 5: “Uzaktan eğitimde İngilizce dersinde seçme şansı size bırakılsa ön kamerayı açmayı mı açmamayı mı tercih edersiniz? Neden?”

Tablo 24

Uzaktan Eğitimde Ön Kamerayı Açmanın Kaygı Azaltıcı ve Artırıcı Etkisine İlişkin

Bulgular

Temalar ve Kodlar	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
Kaygı artırıcı etkisi	√	√		√		√	√			√
Utanma ve stres duygusu	√									
Yargılanma hissi							√			
Kaygı azaltıcı etkisi			√		√			√	√	
Ders verimi					√					
İletişim ve etkileşim									√	
Göz Teması					√					

Tablo 24’te görüldüğü üzere ön kamerayı açmaya ilişkin öğrenci görüşleri incelendiğinde 6 öğrenci uzaktan eğitimde ön kamerayı açmanın kaygı artırıcı etkiye sebep olduğunu, 4 öğrenci ise ön kamerayı açmalarının kendilerinde kaygı azaltıcı etkiye sahip olduğunu dile getirmektedir. Kimi öğrencide ön kamera açmak öğrencide utanma, stres ve yargılanma hissi oluşturduğu için kaygıyı artırıcı unsur, kimi öğrencide ise göz teması kurarak iletişim ve etkileşim sağladığı için ve dolaylı olarak ders verimini artırdığı için kaygı azaltıcı unsur olarak görülmektedir. Tablo 24’te yer alan temalara ve kodlara ilişkin doğrudan alıntılar [EK 9](#)’da gösterilmektedir.

SORU 6: “Uzaktan eğitimde İngilizce dersinde öğretmen ile nasıl iletişim kuruyorsunuz? Öğretmene bir şey sormak istediğinizde söz alıp sözlü olarak mı yoksa sohbet bölümünden mesajla mı soruyorsunuz? Neden?”

Tablo 25

Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Dersinde Öğretmenler ile İletişim Tercihine İlişkin Bulgular

Kodlar	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
Sözlü iletişim	√	√	√	√	√	√			√	
Etkili olma	√		√	√	√	√			√	
Hızlı olma		√								
Yazılı iletişim							√	√		√
Başkasının sözünü bölmeme								√		√
Dikkat dağıtmama								√		
Daha iyi cümleler kurma							√			

Tablo 25’te görüldüğü üzere öğrencilerin 7’si uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) dersinde daha etkili olduğu için sözlü iletişim, 3’ü ise öğretmenin ve diğer öğrencilerin sözünü bölmemek, dikkat dağıtmamak ve daha iyi cümleler kurmak amacıyla yazılı iletişim kurduklarını dile getirmektedir. Tablo 25’te yer alan kodlara ilişkin doğrudan alıntılar [EK 10](#)’da gösterilmektedir.

SORU 7: “Evden İngilizce dersine katıldığınızda ailenizden birileri sizin katılımınızı duyabilir? Bu durum sizi kaygılandırır mı? Kaygılandırıyorsa biraz açıklayabilir misiniz?”

Tablo 26

Uzaktan Eğitimde Aile Ortamının Yabancı Dil Kaygısı Üzerindeki Etkisine İlişkin

Bulgular

Temalar ve Kodlar	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
Kaygı artırıcı etkiler					√	√		√	√	√
Yargılanma korkusu					√	√		√	√	√
Hata yapma korkusu					√				√	√
Kaygı azaltıcı etkiler	√	√	√	√			√			
Aile desteği		√		√						
Yargılamanın olmaması	√									

Tablo 26’da uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) dersinde aile ortamının öğrenciler üzerindeki kaygı artırıcı ve azaltıcı etkilerine ilişkin bulgular gösterilmektedir. Öğrencilerin 5’i aile ortamında ders almanın kaygıyı artırdığını, 5’i ise kaygı oluşturmadığını dile getirmektedir. Kaygısı artan öğrenciler tarafından ileri sürülen sebepler birbiriyle yakından ilişkili olan yargılanma ve hata yapma korkusudur. Kaygısı azalan ya da kaygı oluşmayan öğrenciler ise ailelerinin kendilerine destek olduğunu ve kendilerini yargılamadığını dile getirmektedir. Tablo 26’da yer alan temalara ve kodlara ilişkin doğrudan alıntılar [EK 11](#)’de gösterilmektedir.

SORU 8: “Uzaktan eğitimde İngilizce dersinde başkaları konuşurken başka sayfalarda gezinir misiniz? İlginiz kolay dağılır mı? Çevrenizdeki eşyalar, kapı zili ya da evdeki diğer insanlar ilginizi dağıtır mı?”

Tablo 27

Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Dersinde Dikkat Dağımlıklığına İlişkin Bulgular

Kodlar	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
Dikkatim Dağılır	√	√	√	√		√	√	√	√	
Dikkatim Dağılmaz					√					√

Tablo 27’de uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) dersinde öğrencilerin dikkat dağınıklığına ilişkin verilere yer verilmektedir. Tablodan uzaktan eğitimin 8 öğrenci üzerinde dikkat dağınıklığı etkisine sebep olduğu, 2 öğrenci üzerinde ise herhangi bir dikkat dağınıklığına sebep olmadığı görülmektedir. Tablo 27’de yer alan kodlara ilişkin doğrudan alıntılar [EK 12](#)’de gösterilmektedir.

SORU 9: “Uzaktan eğitim devam edecek olsa İngilizce dersinde daha iyi hissetmeniz için neler yapılabilir?”

Tablo 28

Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Dersinde Kaygı Azaltıcı Önerilere İlişkin

Bulgular

Kodlar	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
Kamera açmamak	√									
Kamera açmak			√		√					
Etkileşimli etkinlikler						√	√		√	√
İletişim ve etkileşim		√			√			√	√	√
Seviye sınıfı									√	

Tablo 28’de öğrencilerin yabancı dil (İngilizce) dersinde daha iyi hissetmeleri için yapılabileceklerle ilişkin önerileri gösterilmektedir. Tablo 28 incelendiğinde iletişim ve etkileşim ile etkileşimli etkinlikler unsurlarının çoğunlukta olduğu görülmektedir. 2 öğrenci kamera açmayı kaygı azaltıcı öneri olarak, 1 öğrenci ise kamera kapatmayı kaygı azaltıcı öneri olarak dile getirmektedir. 1 öğrenci tarafından ise seviye sınıflarına ayrılma önerisi sunulmaktadır. Tablo 28’de yer alan kodlara ilişkin doğrudan alıntılar [EK 13](#)’te gösterilmektedir.

Öğrencilerin 9 soruya verdiği cevapların bütününden elde edilen uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısını artıran ve azaltan unsurlara ilişkin bulgular Tablo 29 ve 30’da, yüz yüze eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısını artıran ve azaltan unsurlara ilişkin bulgular Tablo 31 ve 32’de gösterilmektedir.

Tablo 29**Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Kaygısını Artıran Unsurlara İlişkin Bulgular**

Kodlar	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
Hata yapma korkusu		√			√		√	√	√	√
Kamera açma zorunluluğu	√	√		√		√	√			√
Hazırlıksız konuşma				√		√			√	
Bağlantı kopukluğu		√			√			√		
Dikkat dağınıklığı	√	√	√	√		√	√	√	√	
Yargılanma korkusu					√	√		√	√	√

Tablo 29’da uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısını artıran unsurlar hata yapma korkusu, kamera açma zorunluluğu, hazırlıksız konuşma, bağlantı kopukluğu ve dikkat dağınıklığı, yargılanma korkusu olarak sıralanmaktadır. En yüksek frekansa sahip faktörlerin ise dikkat dağınıklığı, kamera açma zorunluluğu ve hata yapma korkusu olduğu görülmektedir.

Tablo 30**Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Kaygısını Azaltan Unsurlara İlişkin Bulgular**

Kodlar	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
Hata yapma korkusunda azalma			√							
Ev ortamı					√					
Sessiz ortam						√				
Daha az yargılanma							√			
Hazırlıklı Konuşma									√	√
Göz temasının olmaması							√			

Tablo 30 incelendiğinde uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısını azaltan faktörler hata yapma korkusunda azalma, ev ortamı, sessiz ortam, daha az yargılanma, hazırlıklı konuşma, göz temasının olmaması olarak gösterilmektedir.

Tablo 31**Yüz Yüze Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Kaygısını Artıran Unsurlara İlişkin Bulgular**

Kodlar	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
Hazırlıksız konuşma					√					
Hata yapma korkusu	√									√
Başkalarının önünde konuşma korkusu						√				

Tablo 31 incelendiğinde yüz yüze eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısını artıran unsurlar hazırlıksız konuşma, hata yapma korkusu ve başkalarının önünde konuşma korkusu olarak görülmektedir.

Tablo 32

Yüz Yüze Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Kaygısını Azaltan Unsurlara İlişkin Bulgular

Kodlar	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	Ö7	Ö8	Ö9	Ö10
İletişim ve etkileşim		√			√		√	√	√	
Göz teması								√		
Arkadaşlarla birliktelik									√	
Daha iyi ifade etme							√			
Samimiyet					√		√			
Yanlışları düzeltebilme kolaylığı					√					
Verimlilik	√		√		√			√		

Tablo 32’de görüleceği üzere yüz yüze eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısını azaltan faktörler etkileşim ve iletişim, göz teması kurma, arkadaşlarla birlikte olma, kendini daha iyi ifade edebilme, samimiyet, yanlışları düzeltebilme ve verimlilik olarak sıralanmaktadır. Bu unsurlar arasında etkileşim ve iletişimin ve sonrasında verimliliğin en yüksek frekansa sahip olduğu görülmektedir.

4.4. Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Kaygısına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Bu bölümde 4 yabancı dil (İngilizce) öğretmenin yarı yapılandırılmış 5 görüşme sorusuna verdiği cevaplara ve bu cevapların içerik analiz yöntemi ile elde edilmiş bulgularına yer verilmektedir. İlk olarak öğretmen görüşlerinden yola çıkarak kodlamalar yapılmakta ve ardından bu kodlamalara ilişkin doğrudan alıntılar EK’lerde gösterilmektedir.

SORU 1: “Uzaktan eğitimde öğrencilerin yabancı dil kaygısı üzerine ne düşünüyorsunuz?”

Tablo 33

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Kaygısı Üzerine Düşünceleri

Temalar ve Kodlar	Öğretmen1	Öğretmen2	Öğretmen3	Öğretmen4
Dezavantajlar				
Derse karşı olumsuz tutum geliştirme	√			

Eğitim takibinin olmaması	√		
Devam zorunluluğunun olmaması	√		
Okul atmosferinin olmaması	√		
Ekran başında fazla zaman geçirme	√		
İletişim eksikliği yaşanması		√	
Duyguların aktarılamaması		√	
Teknolojik aletlerin nitelik problemi		√	
İnternetin kalite problemi		√	
Bağlantı kopukluğu			√

Tablo 33’te gösterilen kodlardan anlaşıldığı üzere öğretmenlerin uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısına ilişkin düşünceleri uzaktan eğitimin dezavantajlarından dolayı yabancı dil (İngilizce) kaygısının arttığı yönündedir. Uzaktan eğitimin dezavantajları olarak tabloda öğrencilerin derse karşı olumsuz tutum geliştirmeleri, eğitim takibinin olmaması, devam zorunluluğunun olmaması, okul atmosferinin olmaması, ekran başında fazla zaman geçirilmesi, iletişim eksikliği yaşanması, duyguların aktarılamaması, teknolojik aletlerin nitelik problemi, internetin kalite problemi, bağlantı kopukluğu sıralanmaktadır. Uzaktan eğitimin neden olduğu bu tür dezavantajlardan dolayı öğrencinin kaygı seviyesinde artış meydana gelmektedir. Tablo 33’te yer alan kodlara ilişkin doğrudan alıntılar [EK 14](#)’te gösterilmektedir.

SORU 2 ve 3: “Uzaktan eğitimde mi yoksa yüz yüze eğitimde mi öğrencilerinizin daha rahat ya da daha kaygılı olduğunu düşünüyorsunuz?”, “Zoom ortamında işlenen yabancı dil dersinde hangi unsurların öğrencilerinizi kaygılandırıldığını düşünüyorsunuz?”

Tablo 34. Hangi Eğitim Ortamının Daha Fazla Yabancı Dil (İngilizce) Kaygısı Oluşturduğuna İlişkin Bulgular

Kodlar	Öğretmen1	Öğretmen2	Öğretmen3	Öğretmen4
Uzaktan eğitim	√	√	√	
Yüz yüze eğitim				√

Tablo 34’te görüldüğü üzere görüşme yapılan 4 öğretmenden 3’ü uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) dersinde öğrencilerin daha kaygılı olduğunu, 1 öğretmen ise uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) dersinde öğrencilerin daha rahat olduğunu dile getirmektedir.

Öğrencilerin uzaktan eğitimde daha kaygılı olma ve daha az kaygılı olma sebepleri Tablo 35’te gösterilmektedir.

Tablo 35

Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Kaygısını Artıran ve Azaltan Unsurlara İlişkin

Bulgular

Temalar ve Kodlar	Öğretmen1	Öğretmen2	Öğretmen3	Öğretmen4
Uzaktan eğitimde kaygıyı artıran unsurlar				
İletişim ve Etkileşim Problemi				
Beden dili eksikliği		√		√
Duyguları aktaramama			√	√
Etkileşimli etkinliklerin olmaması		√		
Kendini ifade edememe	√			
Teknik Problemler				
Kamera sorunu	√		√	√
Mikrofon kalitesi			√	
İnternet kalitesi ya da eksikliği		√	√	
Teknolojik cihaz eksikliği		√		
Uzaktan eğitimde kaygıyı azaltan unsurlar				
Öğretmen ile farklı ortamda olma				√
Derse karşı duyarsızlaşma				√

Tablo 35’te gösterildiği üzere uzaktan eğitimde beden dilinden faydalanılamaması, öğrencilerin ve öğretmenlerin duygularını aktaramamaları, etkileşimli etkinliklerin gerçekleştirilememesi, öğrencilerin kendilerini ifade edememeleri iletişim problemleri olarak, kamera sorunu, mikrofon kalitesi, internet kalitesi ya da eksikliği, teknolojik cihaz eksikliği teknik problemler olarak yabancı dil (İngilizce) kaygısını artıran unsurlar olarak sıralanmaktadır. Uzaktan eğitimde öğretmen ile farklı ortamda olma ve işlenen derse karşı duyarsız bir hal alma ise öğrencinin kaygısını azaltan unsurlar olarak dile getirilmektedir. Yüz yüze eğitimde ise jest ve mimiklerin kullanılabilmesi, iletişimin ve etkileşimin gerçekleşmesi öğrencileri rahatlatırken öğretmen ile aynı ortamda olmak öğrenci üzerinde baskı ve kaygı oluşturmaktadır. Tablo 34 ve 35’te yer alan temalara ve kodlara ilişkin doğrudan alıntılar [EK 15](#) ve [EK 16](#)’da gösterilmektedir.

SORU 4: “Yüz yüze eğitimde yabancı dil dersine aktif katılmaktan çekinen ancak uzaktan eğitimde katılım gösteren öğrencilerle karşılaştınız mı? Ya da tam tersi bir durumla karşılaştınız mı?”

Tablo 36

Uzaktan Eğitimde ve Yüz Yüze Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Dersinde Öğrencilerin Aktif ve Pasif Olma Durumlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Kodlar	Öğretmen1	Öğretmen2	Öğretmen3	Öğretmen4
Uzaktan eğitimde aktif		√		
Arkadaşlar tarafından yargılanmama		√		
Uygun ders ortamı sağlama		√		
Yüz yüze eğitimde aktif				√
İletişimin artması				√
Uzaktan eğitimde pasif		√		√
Etrafındaki insanlardan çekinme		√		
İletişimin az olması				√
Yüz yüze eğitimde pasif				
Arkadaşlar tarafından yargılanma		√		
Her iki ortamda da aynı	√		√	√

Tablo 36’da yer alan bulgulardan uzaktan eğitimde ve yüz yüze eğitimde yabancı dil (İngilizce) dersinde öğrencilerin aktif ve pasif olma durumları karşılaştırıldığında bu durumun öğrenciden öğrenciye değişiklik gösterdiği görülmektedir. Yüz yüze eğitimde aktif olan öğrencilerin uzaktan eğitimde iletişim eksikliğinden dolayı pasif konuma geldiği, yüz yüze eğitimde pasif olan öğrencilerin uzaktan eğitimde arkadaşlar tarafından olumsuz değerlendirilme kaygısı azaldığı için aktif konuma geldiği, bazı öğrencilerin uzaktan eğitimde derse katıldıkları ortamda yer alan başkaları tarafından olumsuz değerlendirilme kaygısından dolayı pasif duruma geldiği, bazı öğrencilerin ise her iki eğitim ortamında aynı şekilde derse katılım gösterdiği görülmektedir. Tablo 36’da yer alan kodlara ilişkin doğrudan alıntılar [EK 17](#)’de gösterilmektedir.

SORU 5: “Uzaktan eğitimde yabancı dil kaygısını azaltmak için önerileriniz nelerdir?”

Tablo 37

Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Dersinde Kaygıyı Azaltmaya Yönelik Önerilere

İlişkin Bulgular

Temalar ve Kodlar	Öğretmen1	Öğretmen2	Öğretmen3	Öğretmen4
Eğitim teknolojileri				
Etkileşimli etkinlikler	√	√	√	√
Web2 araçları		√		
Okul atmosferi				
Disiplin		√		
Devam zorunluluğu		√		
Kamera zorunluluğu		√		
Teknik destek				
İnternet olanağı		√		
Öğrenciyi teşvik				
Aile ile iletişim				√

Tablo 37’de görüldüğü üzere, uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısının azaltılması için öğretmenler tarafından eğitim teknolojilerinden faydalanarak etkileşimli etkinlikler, Web2 araçlarının kullanılması, okul atmosferinin sağlanması için disiplin oluşturulması, kamera zorunluluğu ve devam zorunluluğu getirilmesi, teknik destek olarak internet olanağının sağlanması önerilmektedir. Ayrıca öğrenciyi teşvik amacıyla aile ile iletişime geçilmesi gerektiği dile getirilmektedir. Tablo 37’de yer alan temalara ve kodlara ilişkin doğrudan alıntılar [EK 18](#)’de gösterilmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Bu bölümde çalışmanın başında yer alan 4 araştırma sorusuna yönelik yapılan nicel ve nitel analizler tartışılacaktır.

5.1.1. Ortaokul ve lise öğrencilerinin uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim ortamlarındaki yabancı dil (İngilizce) kaygı düzeylerine ilişkin tartışma

Çalışmanın birinci araştırma sorusunda uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitim ortamlarında öğrencilerin yabancı dil (İngilizce) kaygı seviyelerini karşılaştırmak amaçlanmıştır. Yapılan betimsel analizden uzaktan eğitimde yabancı dil kaygısı ve yüz yüze eğitimde yabancı dil kaygısı arasında sayısal değer bakımından bir fark görülmemektedir. Yapılan pearson korelasyon analizinde de yüz yüze eğitimdeki yabancı dil kaygısı ile uzaktan eğitimdeki yabancı dil kaygısı pozitif yönlü bir ilişki göstermektedir. Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim ortamlarında öğrencilerin yabancı dil kaygıları bakımından okul kademeleri ve cinsiyetler arasında fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan t-testlerinden uzaktan eğitimde yabancı dil kaygısı ve yüz yüze eğitimde öğrencilerin yabancı dil kaygılarında cinsiyetler ve okul kademeleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ancak yabancı dil seviyesi bakımından her iki eğitim ortamında da öğrencilerin yabancı dil kaygı düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Hem yüz yüze hem uzaktan eğitim ortamında yabancı dil seviyesi kötü olan öğrencilerin daha fazla yabancı dil kaygısı gösterdikleri, yabancı dil seviyesi iyi olan öğrencilerin ise her iki eğitim ortamında da daha az yabancı dil kaygısına sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu bulgular Pichette (2009) tarafından yapılan çalışma ile örtüşürken, Bollinger (2017) tarafından elde edilen bulgular ile çelişmektedir. Pichette (2009) tarafından yapılan çalışmada da uzaktan ve yüz yüze dil öğrencilerinin yabancı dil kaygısı arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ancak ilk dönem öğrencilerinin deneyimli öğrencilere göre daha yüksek kaygı düzeyine sahip olduğunu bulmuştur. Bollinger (2017) tarafından yapılan

çalışmada ise yüz yüze ve uzaktan eğitimdeki öğrencilerin yabancı dil kaygıları arasında önemli farklılık olduğu görülmektedir.

5.1.2. Uzaktan eğitimin konuşma kaygısı, olumsuz değerlendirilme kaygısı, sınav kaygısı ve yabancı dile karşı olumsuz tutum bileşenleri üzerindeki etkisine ilişkin tartışma

Çalışmadaki ikinci araştırma sorusunda yabancı dil kaygısını oluşturan konuşma kaygısı, olumsuz değerlendirilme kaygısı, sınav kaygısı ve yabancı dile karşı olumsuz tutum bileşenleri arasında uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim ortamlarında bir fark olup olmadığını bulmak amaçlanmaktadır. Yapılan betimsel istatistikler değerlendirildiğinde, uzaktan eğitimde ve yüz yüze eğitimde konuşma kaygısının sayısal değer olarak her iki ortamda da aynı olduğu, sınav kaygısının uzaktan eğitimde biraz daha fazla olduğu, olumsuz değerlendirilme kaygısının uzaktan eğitimde biraz daha az olduğu ve yabancı dile karşı olumsuz tutumların ise uzaktan eğitimde biraz daha fazla olduğu görülmektedir. Ancak uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimde her bir kaygı türünü karşılaştırmak amacıyla yapılan pearson korelasyon analizinde, dört bileşenin de yüz yüze ve uzaktan eğitimde pozitif yönlü bir korelasyona sahip olduğu bulunmuştur.

Analiz edilen nitel verilerden ise konuşma kaygısının ve hata yapma korkusunun her iki eğitim ortamında da varlığını sürdürdüğü görülmektedir. Olumsuz değerlendirilme korkusunun ise uzaktan eğitimde kimi öğrencide azaldığı kimi öğrencilerde ise ders işledikleri ortamda bulunan kişiler tarafından yargılanma korkusuyla arttığı görülmektedir. Alla vd. (2020) da çalışmasında konuşma kaygısı ve olumsuz değerlendirilme kaygısında önemli bir artış, sınav kaygısı ve hata yapma korkusunda ise biraz artış meydana geldiğini dile getirmektedir.

Yabancı dile karşı olumsuz tutumların da uzaktan eğitimde arttığı görülmektedir. Bazı öğrenci için kamera açmak kaygı uyandırırken bazı öğrenciler için ise kamera açmamak ders verimini düşürmektedir. Bu durum da uzaktan eğitimde yabancı dil dersini olumsuz yönde etkilemektedir.

5.1.3. Uzaktan eğitimde ve yüz yüze eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısı hakkında öğrenci görüşlerine ilişkin tartışma

Çalışmadaki üçüncü araştırma sorusu ile öğrencilerin yüz yüze eğitime kıyasla uzaktan eğitimdeki yabancı dil (İngilizce) kaygısı hakkındaki düşüncelerini öğrenmek ve böylece sormaca ile elde edilemeyen daha derin veriler elde etmek amaçlanmıştır. Bu sebeple her görüşme sorusuna ilişkin öğrenci görüşleri içerik analiz yöntemi ile incelenmiş ve bu analizler birleştirilerek uzaktan eğitimde ve yüz yüze eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısını artıran ve azaltan unsurlar tespit edilmiştir.

Yapılan analizlerden elde edilen sonuçlara göre öğrenciler yüz yüze eğitimde yabancı dil (İngilizce) dersi almayı uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) dersi almaya tercih etmektedir. Bu tercihin en önemli sebebi ise uzaktan eğitimde iletişim ve etkileşim eksikliğinden dolayı yeterince ders verimi elde edilememesidir. Öğrenciler iletişim ve etkileşim eksikliğini uzaktan eğitimde beden dilinin kullanılamaması, göz temasının kurulamaması, duyguların aktarılamaması, kendilerini ifade edememeleri, arkadaşlarından uzak olmaları şeklinde dile getirmektedir. Elde edilen bu veriler Şimşek (2020) tarafından hazırlık sınıfı öğrencilerinin yüz yüze eğitimde ve uzaktan eğitimde yabancı dil kaygılarını karşılaştırmalı olarak incelemek için yapılan çalışmada da öğrencilerin etkileşim bakımından uzaktan eğitimi eleştirdikleri görülmektedir. Şahin (2021) tarafından yapılan çalışmada da ailelerin hemen hepsinin uzaktan eğitimde yabancı dil öğrenimine karşı olumsuz inançları ve tutumları olduğu görülmektedir. Ailelerin çocuğun dil öğrenim süreci için uzaktan eğitimin gerekli motivasyon ve dönütü sağlamadığını, sosyal etkileşim eksikliğinin meydana geldiğini, ülkedeki çocuklar için fırsat eşitsizliğinin ortaya çıktığını ve uzaktan eğitimin bağımlılığa yol açtığını dile getirdikleri ve yüz yüze eğitimi uzaktan eğitime tercih ettikleri görülmektedir. Ayrıca Doğan (2020) tarafından yapılan çalışmada da ilk defa İngilizce dersini uzaktan eğitim ortamında alan

üniversite öğrencilerinin uzaktan öğretim yoluyla İngilizce öğrenmeye yönelik olumsuz ve kararsız görüşlere sahip oldukları görülmektedir.

İletişim ve etkileşim aynı zamanda uzaktan eğitimde ortaya çıkan teknik kaygı ile de engellenmektedir. Bu durum ise öğrenci görüşlerinde bağlantı kopukluğu şeklinde ifade edilmektedir. İletişim ve etkileşim eksikliği ve bağlantı kopukluğu dikkat dağınıklığına sebep olmakta, bu durumda öğrencilerin uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) dersini verimli bir şekilde geçirmesini engellemekte ve öğrencide kaygı unsurunu artırmaktadır. Kylen (2021) tarafından yapılan çalışmada da öğrencilerin yabancı dil kaygısını uzaktan eğitimde tecrübe ettikleri görülmüş olup bu durumun teknoloji becerilerinin eksikliğinden ve cihazların işlevinden kaynaklı olduğu anlaşılmıştır.

Yüz yüze eğitimde yabancı dil kaygısı yaşayan öğrenci uzaktan eğitimde iletişim ve teknik problem engeline takılmakta ve bu durum öğrenciye yabancı dil (İngilizce) kaygısının yanı sıra teknik kaygının da eklenmesi ile derse karşı olumsuz tutum geliştirmesine sebep olmaktadır. Bollinger (2017)'e göre de uzaklık faktörü yabancı dil kaygısının artmasında önemli bir rol oynamaktadır.

5.1.4. Uzaktan eğitimde ve yüz yüze eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısı hakkında öğretmen görüşlerine ilişkin tartışma

Çalışmadaki dördüncü araştırma sorusu ile öğrencilerin yüz yüze eğitime kıyasla uzaktan eğitimdeki yabancı dil (İngilizce) kaygıları hakkında öğretmenlerin düşüncelerini öğrenmek ve böylece sormaca ile elde edilemeyen daha derin veriler elde etmek amaçlanmıştır. Bu sebeple her görüşme sorusuna ilişkin öğretmen görüşleri içerik analiz yöntemi ile incelenmiş ve bu analizler birleştirilerek uzaktan eğitimde ve yüz yüze eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısını artıran ve azaltan unsurlar tespit edilmiştir.

Yapılan analizlerden elde edilen sonuçlara göre öğretmen görüşlerinin öğrenci görüşleri ile örtüştüğü görülmektedir. Yabancı dil (İngilizce) öğretmen görüşü analizlerinden uzaktan

eğitimin öğrencilerde daha fazla yabancı dil (İngilizce) kaygısını oluşturduğu anlaşılmaktadır. Bunun sebebi olarak da iletişim ve etkileşim problemi ve teknik problemler ileri sürülmektedir. Ortaya çıkan bu kaygıyı azaltmak için ise yüz yüze eğitimdeki atmosferin olabildiğince sağlanması ve eğitim teknolojilerinden yararlanılması önerilmektedir.

5.2. Sonuç

Çalışma kapsamında nicel verileri incelemek amacıyla yapılan t-testleri, ANOVA testleri ve betimsel istatistikler değerlendirildiğinde, uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısı bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısı pozitif yönlü bir korelasyon göstermektedir. Nitel verileri incelemek amacıyla yapılan içerik analizlerinden elde edilen bulgular ise daha derin sonuçlar elde edilmesini sağlamıştır. Uzaktan eğitim öğrencilerin yabancı dilin iletişimsel gerekliliklerini yerine getirebilecekleri bir eğitim ortamı sunmamakta ve öğrencilerde kaygıyı artırarak, yabancı dile karşı olumsuz bir tutum edinilmesine sebep olmaktadır. Ayrıca teknolojik beceri yetersizliği, kullanılan cihazların, internetin kalitesi ve bağlantı kopukluğu gibi problemler öğrencilerde yabancı dil kaygısının yanı sıra teknolojik kaygıya neden olmaktadır. Sonuç olarak dil iletişimsel bir araçtır ve uzaktan eğitim öğrencileri izole ettiği ve iletişim unsurunu ve ders verimini tam olarak gerçekleştiremediği için öğrencileri ve öğrencilerin yabancı dil (İngilizce) kaygısını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu bakımdan yüz yüze eğitimin yabancı dil öğrenimi için daha uygun bir ortam sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.3. Öneriler

Yapılan analizlerden görülmektedir ki öğrenciler yüz yüze eğitimde yabancı dil dersini uzaktan eğitimdeki yabancı dil dersine tercih etmektedir. Bu durum uzaktan eğitimin genel olarak iletişim eksikliği, göz teması eksikliği, teknik aksaklıklar gibi sorunlarından kaynaklanmaktadır. Ayrıca yeterli öz disipline sahip olmayan ve teknolojiyi kullanma becerisi iyi olmayan öğrenciler uzaktan eğitimden yeterli ölçüde faydalanamayabilir. Bu sebeple

aşağıdaki adımların atılması Covid-19 dönemi gibi herhangi bir salgın hastalık ya da acil durumlarda geçiş yapılacak uzaktan eğitimdeki derslerden verim alınmasını sağlayacaktır.

5.3.1. Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil (İngilizce) Dersi için Öneriler

Aktaş Salman (2020)'ye göre uzaktan eğitimde öğretmen, veli ve öğrencilerdeki dijital okuryazarlık büyük önem taşımaktadır. Yapılan araştırmada dijital okuryazarlığı yüksek olan öğrenciler için uzaktan eğitim sürecinin daha verimli geçtiği, dijital okuryazarlığa sahip öğretmenlerin daha aktif olduğu ancak dijital okuryazarlığı düşük ve uzaktan eğitime erişimi olmayan öğrencilerin ise öğrenme kayıplarının arttığı bulunmuştur. Bu sebeple sosyo-ekonomik koşulları iyi olmayan öğrencilerin teknolojiye erişiminde ve kullanımında yaşadığı eşitsizlikleri giderebilmek için öğrencilere, öğretmenlere ve ailelere dijital okur yazarlık eğitimi verilmelidir. Öğrencilere verilecek eğitim haftada en az 1 saat uygulamalı şekilde yürütülmelidir. Böylece acil bir durumda öğrenciler yeni bir düzene alışmaya çalışmayacak ve bunun stresini yaşamayacaktır.

Uzaktan eğitime geçilmesi durumunda gerekli cihaza ve internete sahip olmayan dezavantajlı öğrencilerin ihtiyaçları karşılanmalı ve böylece fırsat ve imkan eşitliği sağlanmalıdır.

Uzaktan eğitimde kalabalık sınıflarda ve yaş grubu küçük öğrenciler ile iyi bir sınıf yönetimi sağlamak zor olacağından sınıflar en fazla 10 kişiden oluşacak şekilde düzenlenmeli ve ekran başında geçirilecek ders süresi sınırlandırılmalıdır.

Uzaktan eğitime geçildiği takdirde uzaktan eğitimin doğasına uygun bir müfredat programı hazırlanmalı, yüz yüze eğitimde kullanılan müfredat programı yerine uzaktan eğitimin doğasına uygun bir müfredat programı tercih edilmelidir.

Öğrencilerin uzaktan eğitim derslerini dikkate alabilmeleri için derse katılım ve sınav zorunluluğu getirilmelidir.

5.3.2. Öğretmenler İçin Öneriler

Öğretmenlere, uzaktan eğitimde yabancı dil dersinde sadece ders kitabını dikkate almak ve tam bir etkileşim ortamının mümkün olmadığı uzaktan eğitimde dersleri tek düze bir şekilde teorik olarak işlemek yerine, internetin yabancı dil öğretmenlerine sağladığı olanaklardan faydalanmaları Web 2 araçları hakkında gerekli eğitimler almaları ve bu araçları derste kullanarak öğrencilere daha interaktif, daha eğlenceli içerikler sunarak ders işlemleri önerilir.

Yüz yüze eğitimde ise hata yapmaktan korkan öğrencilerin grup etkinlikleri ile bu korkularını hafifletmeleri, olumsuz değerlendirilmekten ve konuşmaktan korkan öğrenciler için perde arkasından kukla ya da nesne konuşturma gibi farklı etkinlikler aracılığıyla öğrencilerin bu korkularını hafifletmeleri sağlanabilir.

5.3.3. Gelecek Araştırmalar İçin Öneriler

Yapılan bu araştırma Konya ili Meram ilçesinde yer alan lise ve ortaokul kademelerinde eğitim görmekte olan yüz yüze ve uzaktan eğitim ortamında yabancı dil (İngilizce) dersi eğitimi almış öğrenciler ile yapılmıştır. Çalışmanın nicel bölümünü oluşturan Yabancı Dil Sınıfı Kaygı ölçeği hem uzaktan eğitim hem de yüz yüze eğitim ortamındaki yabancı dil (İngilizce) kaygısını ölçmek amacıyla aynı örnekleme aynı zaman diliminde (Kasım 2022) uygulanmıştır.

Gelecek araştırmalarda her iki eğitim ortamı için yapılacak sormacanın öğrencilerin yabancı dil öğrenimini gerçekleştirdikleri mevcut eğitim ortamına göre ön-test ve son test şeklinde uygulanması daha farklı sonuçlara ulaşmamızı sağlayabilir. Ayrıca uzaktan eğitim için kullanılacak sormacanın yapılan bu ve benzer çalışmalar sonucunda elde edilen veriler ışığında uzaktan eğitim ortamının doğasına ve neden olduğu sorunlara göre yabancı dil sınıfı kaygı ölçeği ile bütünleştirilerek yeni bir ölçek aracılığıyla araştırma yapılabilir.

Çalışmanın nitel bölümünde hem öğrenciler hem de öğretmenler ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Ancak ulaşılabilirlik esnasından dolayı örneklem sayısı 10 öğrenci ve 4 yabancı dil (İngilizce) öğretmeninden oluşmuştur. Nitel görüşmeler bu çalışma bağlamında

uzaktan eğitimin öğrenciler üzerindeki kaygıyı artırmasına ilişkin derin bilgiler elde etmemizi sağlamıştır. Bu sebeple gelecek çalışmalarda daha fazla örneklem grubu ile yapılacak yarı yapılandırılmış görüşmeler daha kapsamlı ve farklı sonuçlar elde etmemizi sağlayabilir.

Çalışmada kaygı artıran unsur olarak ortaya çıkan teknik problemler giderildiğinde, tüm uygun şartlar sağlandığında ve teknolojik beceri bakımından yetkin öğrenciler ve öğretmenler ile çalışma yapıldığı takdirde uzaktan eğitimde yabancı dil (İngilizce) kaygısı bakımından bu çalışmadan çok daha farklı sonuçlara ulaşılabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aida, Y. (1994). Examination of Horwitz, Horwitz, and Cope's construct of foreign language anxiety: the case of students of Japanese. *The Modern Language Journal*, 78(2), 155-168.
- Al-Khasawneh, F. M. (2016). Investigating foreign language learning anxiety: a case of Saudi undergraduate efl learners. *Journal of Language And Linguistic Studies*, 12(1), 137-148.
- Alla, L., Tamila, D., Neonila, K., & Tamara, G. (2020). Foreign language anxiety: classroom vs distance learning. *Universal Journal of Educational Research*, 8(12), 6684-6691. <https://doi.org/10.13189/ujer.2020.081233>
- Arnold, J., & Brown, H. D. (1999). A map of the terrain. İçinde J. Arnold (Ed.), *Affect in language learning* (ss. 1-24). Cambridge University Press.
- Aydın, S., & Zengin, B. (2008). Yabancı dil öğreniminde kaygı: bir literatür özeti. *Journal of Language And Linguistic Studies*, 4(1), 81-94.
- Bailey, P., Daley, C. E., & A. .. O. (1999). Foreign language anxiety and learning style. *Foreign Language Annals*, 32(1), 63-76.
- Bollinger, A. S. (2017). *Foreign language anxiety in traditional and distance learning foreign language classrooms* [Yayımlanmış doktora tezi, Liberty University]. Doctoral Dissertations and Projects. <https://digitalcommons.liberty.edu/doctoral/1429>
- Bown, J. (2006). Locus of learning and affective strategy use: two factors affecting success in self-instructed language learning. *Foreign Language Annals*, 39(4), 640-659.
- Brown, H. D. (1973). Affective variables in second language acquisition. *Language learning*, 23(2), 231-244.
- Brown, H. D. (1977). Cognitive and affective characteristics of good language learners. Paper presented at Los Angeles Second Language Acquisition Research Forum, UCLA, February 1977.

- Bozkurt, B. N. (2022). *The impact of collaborative learning on EFL learners' speaking anxiety in online and face-to-face learning environments*. (Tez No. 739400) [Yayımlanmış yüksek lisans tezi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Büyükkantarcı, İ. (2022). *The effects of FlipGrid on Turkish EFL learners' anxiety, willingness to communicate and students' perceptions*. (Tez No. 754543) [Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Chametzky, B. (2019). The online world languages anxiety scale (OWLAS). *Creative Education*, 10(1), 59-77. <https://doi.org/10.4236/ce.2019.101005>
- Clark, J. T. (2020). Distance education. E. Iadanza (Ed.). *Clinical Engineering Handbook* içinde (s. 410-415). Academic Press.
- Creswell, J., & Plano Clark, V. L. (2007). *Understanding mixed methods research. Designing and conducting mixed methods research* (s. 1-19). Sage Publications, Inc.
- Çermik, E. (2015). *The Role of Foreign Language Anxiety in English Lessons of 8th Grade Students*. (Tez No. 391617) [Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Çağ Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Doğan, Y. (2020). Effect of foreign language classroom anxiety on turkish efl learners' online learning anxiety. Y. Doğan (Ed.), *Academic studies in foreign language education* içinde (s. 21-35). Livre De Lyon.
- Doğan, Y. (2020). Üniversite öğrencilerinin uzaktan çevrimiçi yabancı dil öğrenmeye yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(1), 483-504.
- Deniz, M. E., Yorgancı, Z., & Özyeşil, Z. (2009). A research on investigating the trait anxiety and depression levels of the students with learning disabilities. *Elementary Education Online*, 8(3), 694-708.

- Ellis, R. (1994). *The study of second language acquisition*. Oxford University Press.
- Fırat, M., Yurdakul, İ. K., & Ersoy, A. (2014). Bir eğitim teknolojisi araştırmasına dayalı olarak karma yöntem araştırması deneyimi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - Enad*, 2(1), 65-86. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.2s3m>
- Gören, S. Ç., Gök, F. S., Yalçın, M. T., Göregen, F., & Çalışkan, M. (2020). Küresel salgın sürecinde uzaktan eğitimin değerlendirilmesi: Ankara örneği. *Millî Eğitim Dergisi*, 49(1), 69-94.
- Greenberg, J., Solomon, S., Pyszczynski, T., Rosenblatt, A., Burling, J., Lyon, D., Simon, L., & Pinel, E. (1992). Why do people need self-esteem? converging evidence that self-esteem serves an anxiety-buffering function. *Journal of Personality And Social Psychology*, 63(6), 913-922.
- Gürsu, F. (2011). *The Turkish equivalence, validity, and reliability study of the foreign language classroom anxiety scale* (Tez No. 289579) [Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Hasnae, K., & Adiba, B. (2021). Efl distance learning and foreign language anxiety management: exploring fl anxiety within distance learning. *Global Journal of Human-Social Science: G Linguistics & Education*, 21(7), 15-22.
- Horwitz, E. K. (2001). Language anxiety and achievement. *Annual Review of Applied Linguistics*, 21, 112-126.
- Horwitz, E. K. (2010). Foreign and second language anxiety. *Language Teaching*, 43(2), 154-167. <https://doi.org/10.1017/S026144480999036X>
- Horwitz, E. K., Horwitz, M. B., & Cope, J. (1986). Foreign language classroom anxiety. *The Modern Language Journal*, 70(2), 125-132.

- Huang, P., & Hwang, Y. (2013). An exploration of efl learners' anxiety and e-learning environments. *Journal Of Language Teaching And Research*, 4(1), 27-35. <https://doi.org/10.4304/jltr.4.1.27-35>
- Hurd, S. (2007). Anxiety and non-anxiety in a distance language learning environment: the distance factor as a modifying influence. *System*, 35(4), 487–508. <https://doi.org/10.1016/j.system.2007.05.001>
- Hurd, S., & Xiao, J. (2010). Anxiety and affective control among distance language learners in China and the UK. *RELC Journal*, 41(2), 183-200. <https://doi.org/10.1177/0033688210373640>
- Johnson, R. B., & Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed methods research: a research paradigm whose time has come. *Educational Researcher*, 33(7), 14-26.
- Kaya, M., & Varol, K. (2004). İlahiyat fakültesi öğrencilerinin durumluk-sürekli kaygı düzeyleri ve kaygı nedenleri (Samsun örneği). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(17), 31-63.
- Keegan, D. J. (1980). On defining distance education. *Distance education*, 1(1), 13-36. <https://doi.org/10.1080/0158791800010102>
- Kentnor, H. E. (2015). Distance education and the evolution of online learning in the united states. *Curriculum And Teaching Dialogue*, 17(1-2), 21-35.
- Kleinmann, H. H. (1977). Avoidance behavior in adult second language acquisition. *Language Learning*, 27(1), 93-107. <https://doi.org/10.1111/j.1467-1770.1977.tb00294.x>
- Kylén, J. (2021). *Foreign language anxiety in distance education: finnish secondary school students' experiences of speaking tasks on online english lessons*. [Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Oulu Üniversitesi]. University of Oulu Repository. <http://jultika.oulu.fi/Record/nbnfioulu-202106178487>

- MacIntyre, P. D., & Gardner, R. C. (1989). Anxiety and second-language learning: towards a theoretical clarification. *Language Learning*, 39(2), 251-275.
- MacIntyre, P. D., & Gardner, R. C. (1991a). Investigating language class anxiety using the focused essay technique. *The Modern Language Journal*, 75(3), 296-304.
- MacIntyre, P. D., & Gardner, R. C. (1991b). Methods and results in the study of anxiety and language learning: a review of the literature. *Language Learning*, 41(1), 85-117.
- MacIntyre, P. D., & Gardner, R. C. (1994). The subtle effects of language anxiety on cognitive processing in the second language. *Language Learning*, 44(2), 283-305.
- Majid, F. A., Sharil, W. E., Luaran, J. E., & Nadzri, F. A. (2012). A study on the on-line language learning anxiety among adult learners. *International Journal of e-Education, e-Business, e-Management and e-Learning*, 2(3), 187-192. <https://doi.org/10.7763/ijeeee.2012.v2.106>.
- McCroskey, J. C. (1977). Oral communication apprehension: a summary of recent theory and research. *Human Communication Research*, 4(1), 78-96.
- Miyanyedi , E. (2009). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen b1 seviyesindeki öğrencilerin kaygı düzeylerinin belirlenmesi: Işık Erkek Lisesi. *Journal of Research in Turkic Languages*, 1(1), 23-39. <https://doi.org/10.34099/jrtl.112>
- Onbaşılı, Ü. İ., & Sezginsoy Şeker, B. (2021). Distance education in the covid-19 pandemic period: opinions of primary preservice teachers about teaching practice course. *Journal Of Educational Technology & Online Learning*, 4(4), 726-744. <https://doi.org/10.31681/jetol.1016098>
- Onwuegbuzie, A. J., Bailey, P., & Daley, C. E. (1999). Factors associated with foreign language anxiety. *Applied Psycholinguistics*, 20(2), 217-239.
- Pappamihel, N. E. (2002). English as a second language students and English language anxiety: issues in the mainstream classroom. *Research in the Teaching of English*, 36, 327-355.

- Phillips, E. M. (1992). The effects of language anxiety on students' oral test performance and attitudes. *The Modern Language Journal*, 76, 14-26.
- Pichette, F. (2009). Second language anxiety and distance language learning. *Foreign Language Annals*, 42(1), 77-93.
- Russell, V. (2020). Language anxiety and the online learner. *Foreign Language Annals*, 53(2), 338-352. <https://doi.org/10.1111/flan.12461>
- Sadeghi, M. (2019). A shift from classroom to distance learning: advantages and limitations. *International Journal of Research in English Education*, 4(1), 80-88.
- Salman, U. A. (2020, 24 Nisan). Türkiye’de koronavirüsün eğitime etkileri – v | dijital uçurumu öğrenciler anlatıyor. *Eğitim Reformu Girişimi*. <https://www.egitimreformugirisimi.org/turkiyede-koronavirusun-egitime-etkisi-v-dijital-ucurumu-ogrenciler-anlatiyor/>
- Sari, T., & Nayır, F. (2020). Challenges in distance education during the (Covid-19) pandemic period. *Qualitative Research in Education*, 9(3), 328-360. <https://doi.org/10.17583/qre.2020.5872>
- Scovel, T. (1978). The effect of affect on foreign language learning: A review of the anxiety research. *Language Learning*, 28(1), 129-142.
- Spielberger, C.D.(1972). Anxiety as an emotional state. Spielberger, C.D. (Ed.), *Anxiety-current trends in theory and research* içinde (s. 23-49). Academic Press.
- Spielberger, C. D., Gorsuch, R., Lushene, R., Vagg, P. R., & Jacobs, G. A. (1983). *Manual for the state-trait anxiety inventory*. Consulting Psychologists.
- Şahin, İ. (2021). *Investigating parental involvement strategies and roles used by turkish parents to support learners’ efl distance learning process in terms of parents’ economic, social, and cultural capitals: a mixed- methods study*. (Tez No. 670050) [Yayımlanmış yüksek

- lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Şimşek, G. (2022). *Comparing preparatory school students' foreign language learning anxiety levels in two different contexts: Classroom vs online*. (Tez No. 737184) [Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Tümen Akyıldız, S. (2020). College students' views on the pandemic distance education: A focus group discussion. *International Journal of Technology in Education and Science (IJTES)*, 4(4), 322-334. <https://doi.org/10.46328/ijtes.v4i4.150>
- White, C. (2003). *Language learning in distance education*. Cambridge University Press.
- Xiao, J. (2012). Successful and unsuccessful distance language learners: An ‘affective’ perspective. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, 27(2), 121-136.
- Yadigar, H., & Yadigar, G. C. (2021). İlkokullarda uzaktan eğitime yönelik paydaş görüşleri/stakeholder views on distance education in primary schools. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 526-566.
<https://doi.org/10.54558/jiss.943013>
- Young, D. J. (1986). The relationship between anxiety and foreign language oral proficiency ratings. *Foreign Language Annals*, 19(5), 439-445.
- Young, D. J. (1990). An investigation of students' perspectives on anxiety and speaking. *Foreign Language Annals*, 23(6), 539-553.
- Young, D. J. (1991). Creating a low-anxiety classroom environment: What does language anxiety research suggest? *The Modern Language Journal*, 75(4), 426-439.
- Zembylas, M. (2008). Adult learners’ emotions in online learning. *Distance Education*, 29(1), 71-87.

ÖZET

Yabancı dil kaygısı uzun yıllardır üzerine araştırılan bir konudur. Ancak yapılan çalışmalar genellikle yüz yüze eğitim ortamındaki yabancı dil kaygısı üzerinedir. Uzaktan eğitimde yabancı dil kaygısı üzerine ise çok az araştırma mevcut olup, olanlar da genellikle büyük yaş grubu ile gerçekleştirilen uzaktan eğitim üzerinedir. Bu tez çalışması ile ortaokul ve lise öğrencilerinin yüz yüze eğitimde ve Covid-19 ile geçilen eşzamanlı (senkron) uzaktan eğitimdeki kaygı düzeylerini karşılaştırarak yabancı dil kaygılarının azalma ya da artma gösterip göstermediğini bulmak amaçlanmıştır, her iki eğitim ortamının yabancı dil kaygısı bileşenleri olan konuşma kaygısı, olumsuz değerlendirilme kaygısı, sınav kaygısı ve yabancı dile karşı olumsuz tutumlar üzerinde nasıl etkileri olduğu saptanmaya çalışılmış ve hangi eğitim ortamının yabancı dil kaygısı bakımından daha iyi bir ortam sunduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bu kapsamda çalışmada Konya ili Meram ilçesindeki 205 ortaokul ve lise öğrencisine ilk olarak yabancı dil sınıfı kaygı ölçeği uygulanmış, ardından nicel verilerle erişilemeyen bulgulara erişmek ve konu hakkında derinlemesine bilgi etmek amacıyla ankete katılan öğrenciler arasından rastgele seçilmiş 10 öğrenci ve 4 yabancı dil (İngilizce) öğretmenin yarı yapılandırılmış görüşme sorularına ilişkin yazılı ya da sözlü görüşleri alınmıştır. Yapılan nicel analizler sonucunda uzaktan ve yüz yüze eğitimde öğrencilerin yabancı dil kaygıları arasında fark bulunamamış olup, her iki eğitim ortamındaki yabancı dil kaygısının da pozitif yönlü bir ilişki gösterdiği saptanmıştır. Öğrenci ve öğretmen görüşlerinin değerlendirildiği nitel analizlerden ise yüz yüze eğitim ortamının yabancı dil (İngilizce) için daha iyi bir eğitim ortamı sunduğu kanaatine varılmıştır. Uzaktan eğitimin iletişim ve etkileşimden yoksun doğasının iletişim gerekliliğine sahip yabancı dil öğrenimini olumsuz yönde etkilediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil Kaygısı, Yüz Yüze Eğitim Ortamı, Uzaktan Eğitim Ortamı, Konuşma Kaygısı, Sınav Kaygısı, Olumsuz Değerlendirilme Kaygısı, Yabancı Dile Karşı Olumsuz Tutum

ABSTRACT

Foreign language anxiety is a topic that has been studied for a long time. The conducted studies are generally focused on the foreign language anxiety in the face to face education environment. There are a few studies on the foreign language anxiety in the distance education, the available ones are generally the studies researching the university students in the distance education. This thesis study compares the foreign language anxieties of the students in the face to face education environment and the synchronous learning environment, one of the types of the distance education, which has been taken in the Covid-19 pandemic period and aims to find if any increase or decrease has happened in the foreign language anxiety of the students. Then it has been studied to find how the distance education and face to face education affects the speech anxiety, negative evaluation anxiety, test anxiety and the negative attitudes against the foreign language and it has been identified which education environment provides a better environment in terms of the foreign language anxiety.

In this context, the foreign language classroom anxiety scale was applied to the secondary and high school students in Konya province, Meram county. Then 10 students involved in the questionnaire and 4 teachers were randomly chosen and their views on the semi-structured interview questions were taken in a written or oral way in order to reach to the findings that were not reached with the quantitative data and obtain a detailed information about the topic. As a result of the analysis, it was not found any difference between the foreign language anxiety of the students in the face to face education environment and the distance education and the foreign language anxiety in the both education environment showed the positive relation. In the qualitative analysis in which the students' and the teachers' views were examined, it was resulted that the face to face education environment provides a better education environment for the foreign language (English). It was shown that the nature of the

distance education, which is lack of communication and interaction, affected the foreign language learning requiring communication in a negative way.

Keywords: Foreign Language Anxiety, Face to Face Education Environment, Distance Education, Communication Apprehension, Test Anxiety, Fear of Negative Evaluation, Negative Attitudes Against Foreign Language

EKLER

EK 1: Gürsu (2011) Tarafından Çevirisi Yapılan Yabancı Dil Sınıfı Kaygı Ölçeği

	Yüz Yüze Eğitimde			Uzaktan Eğitimde		
	Evet	Bazen	Hayır	Evet	Bazen	Hayır
1. Yabancı dil dersinde konuşurken hiçbir zaman kendimden çok emin olamam.						
2. Yabancı dil dersinde hata yapmaktan endişe etmem.						
3. Yabancı dil dersinde bana söz verileceği zaman heyecandan titrerim.						
4. Öğretmenin yabancı dilde söylediklerini anlayamamak beni korkutur.						
5. Daha fazla yabancı dil dersi almak beni rahatsız etmez.						
6. Yabancı dil dersinde kendimi dersle ilgisi olmayan konuları düşünürken bulurum.						
7. Diğer öğrencilerin dil konusunda benden daha iyi olduklarını düşünürüm.						
8. Dil dersi sınavlarında genellikle rahatımdır.						
9. Dil dersinde hazırlıksız konuşmam gerektiğinde panik olurum.						
10. Yabancı dil derslerinden kaldığım takdirde oluşacak sonuçlar yüzünden endişelenirim						
11. Yabancı dil derslerinin neden bazı insanların keyfini kaçırdığını anlamıyorum.						
12. Yabancı dil derslerinde o kadar tedirgin olurum ki bildiklerimi de unuturum.						
13. Yabancı dil dersinde sorulara gönüllü olmak beni utandırır.						
14. Ana dili yabancı olanlarla konuşurken tedirgin olmam.						
15. Öğretmenin hangi yanlışları düzelttiğini anlamadığım zaman üzülürüm.						
16. Dil dersine çok iyi hazırlansam bile derste endişelenirim.						
17. Çoğu zaman içimden dil dersine girmek gelmez.						
18. Yabancı dil dersinde konuşurken kendime güvenirim.						
19. Yabancı dil öğretmenimin yaptığı her hatayı düzeltmeye hazır olması beni korkutur.						
20. Dil dersinde bana bir şey sorulacak diye yüreğim ağzıma gelir.						
21. Dil sınavında ne kadar çok çalışırsam o kadar çok kafam karışır.						
22. Dil dersine çok iyi hazırlanmak için üzerimde baskı hissetmem						
23. Her zaman diğer öğrencilerin yabancı dili benden daha iyi konuştuklarını hissederim.						
24. Diğer öğrencilerin önünde yabancı dille konuşurken utanırım.						

25. Dil dersi öyle hızlı ilerliyor ki geride kalmaktan endişeleniyorum.						
26. Dil dersinde diğer derslere oranla daha gergin ve tedirgin olurum.						
27. Dil dersinde konuşurken tedirgin olurum ve kafam karışır.						
28. Dil dersime girerken, kendimden gayet emin olurum ve rahat hissederim.						
29. Dil öğretmenin söylediği her sözü anlamadığımda tedirgin olurum.						
30. Yabancı bir dili konuşmak için öğrenilmesi gereken kuralların sayısı beni bunaltır.						
31. Yabancı dilde konuştuğumda diğer öğrencilerin bana gülmesinden korkarım.						
32. Büyük ihtimalle kendimi, yabancı dili ana dil olarak konuşan insanların yanında daha rahat hissederim.						
33. Dil öğretmeni daha önceden hazırlanmadığım sorular sorduğunda tedirgin olurum.						

EK 2: Öğrenciler için Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

(Öğrenciler için)

Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil Kaygısı

Görüşme Soruları

1. Uzaktan eğitimde yabancı dil dersi hakkında ne düşünüyorsun?
2. Yabancı dil dersinin uzaktan oluşu diğer derslerin uzaktan eğitim aracılığıyla oluşundan farklı mı? Farklı ise açıklar mısın?
3. Uzaktan eğitimde yabancı dil dersi almayı mı yoksa yüz yüze eğitimde yabancı dil dersi almayı mı tercih edersiniz? Neden?
4. Uzaktan eğitimde yabancı dil dersinde yüzyüze eğitimdeki yabancı dil dersi ile karşılaştığında kendini nasıl hissediyorsun?
5. Uzaktan eğitimde yabancı dil dersinde hangi durumlar kaygını artırıyor?
6. Uzaktan eğitimde yabancı dil dersinde hangi durumlar kaygını azaltıyor?
7. Yabancı dil dersinin online oluşunda seste herhangi bir sorun meydana gelmesi senin için sorun olur mu? Bu gibi durumlarda nasıl hissediyorsun?
8. Öğretmenin söylediği şeyi anlayamadığında söz alıp tekrar sorar mısın? Bu durumda kendini nasıl hissedersin?
9. Zoom ya da ebada işlediğiniz uzaktan eğitim ortamında ön kamerayı açmanızda öğretmenin izin veriyor mu? Ön kamerayı açmak sende nasıl bir his uyandırıyor?
10. Öğretmen uzaktan eğitimde kendisine mesaj yazmanıza izin veriyor mu? Öğretmene mesaj yazıp soruyu sorabilmek sende nasıl bir his uyandırıyor?
11. Uzaktan eğitimde yabancı dil dersinde yaptığınız hatalara arkadaşlarınızın verdiği tepkiler hakkında ne düşünüyorsun?
12. Uzaktan eğitimde yabancı dil dersinde yaptığınız hatalara karşı öğretmenin davranışları ve verdiği tepkiler hakkında ne düşünüyorsun?
13. Evden derse katıldığında aileden birileri senin derse katılımını duyabilir. Bu durum sana nasıl hissettiriyor?
14. İlginiz kolay dağılır mı? Mesela çevrimiçi ortamda yabancı dil dersi sırasında başkaları konuşurken farklı sayfalarda gezinir misin? Çevrendeki eşyalar, kapı zili çalması ya da evdeki diğer insanlar ilginin dağıtıcı mı?
15. Uzaktan eğitimde hissettiğin kaygıyı azaltmak için neler yapılabilir?

EK 3: Öğretmenler için Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Öğretmenler için

Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil Kaygısı

Görüşme Soruları

1. Uzaktan eğitimde öğrencilerin yabancı dil kaygısı üzerine ne düşünüyorsunuz?
2. Uzaktan eğitimde mi yoksa yüzyüze eğitimde mi öğrencilerinizin daha rahat ya da daha kaygılı olduğunu düşünüyorsunuz?
3. Zoom ortamında işlenen yabancı dil dersinde hangi unsurların öğrencilerinizi kaygılandırıldığını düşünüyorsunuz?
4. Yüzyüze eğitimde yabancı dil dersine aktif katılmaktan çekinen ancak uzaktan eğitimde katılım gösteren öğrencilerle karşılaştınız mı? Ya da tam tersi bir durumla karşılaştınız mı?
5. Uzaktan eğitimde yabancı dil kaygısını azaltmak için önerileriniz nelerdir?

EK 4: Etik Kurul Belgesi

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ALT ETİK KURULU
KARAR ÖRNEĞİ**

Karar Tarihi : 01/08/2022

Toplantı Sayısı : 15

Karar Sayısı : 213

213-Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Dilbilim Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi **Meltem Seda Demirci Bağlan**'ın "Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil Kaygısı" başlıklı tezi ile ilgili "İnsan Üzerinde Yapılan Klinik Dışı Araştırmalar Başvuru Formu" Etik Kurulumuzca incelendi.

Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Dilbilim Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi **Meltem Seda Demirci Bağlan**'ın "Uzaktan Eğitimde Yabancı Dil Kaygısı" başlıklı tezinin araştırma protokolüne uyulması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olması koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

EK 5: 1. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğrenci Cevapları

SORU 1: “Uzaktan eğitimde İngilizce dersi almayı mı yoksa yüz yüze eğitimde İngilizce dersi almayı mı tercih edersiniz? Neden?”

Öğrenci 1 (Kız): “Yüz yüze eğitim almayı tercih ederim çünkü bu şekilde **daha çok verim** alacağımı ve **ortama adapte olabileceğimi** düşünüyorum.”

Öğrenci 2 (Kız): “Yüz yüze eğitimde İngilizce dersi almayı tercih ederim tabii ki. Çünkü **uzaktan eğitimde İngilizce dersi alırken herhangi küçük bir kopukluk bile dikkatin dağılmasına** vs etki ediyor ayrıca yüz yüze hoca ile **etkileşime geçmek** daha zevkli ve **yararlı** oluyor açıkçası.....”

Öğrenci 3 (Kız): “Yüz yüze eğitimde İngilizce eğitimi almak isterim. Çünkü **kendimi daha çok vererek** ders işleyebileceğimi düşünüyorum.”

Öğrenci 4 (Kız): “Yüz yüze eğitim tercih ederim **daha etkili** olduğunu düşünüyorum.”

Öğrenci 5 (Erkek): “Yüz yüze eğitim almayı tercih ederim. Çünkü uzaktan eğitimde alacağım **verimin daha az olacağını** düşünüyorum.Yüz yüze eğitimde yanlışlarımı düzeltmenin daha kolay olabileceğini düşünüyorum.Oradaki **iletişimin daha rahat ve daha samimi** geldiğini düşünüyorum.”

Öğrenci 7 (Kız): “Ben yüz yüze eğitimde İngilizce dersi almayı tercih ediyorum. Çünkü kendimi **yüz yüze daha iyi ifade edebildiğimi** düşünüyorum. Uzaktan **eğitimde ifadelerimi ifade etmek** istediğim şekilde söyleyemediğimi düşünüyorum.”

Öğrenci 8 (Kız): **Yüz yüze almayı tercih ederim.** “Çünkü yüz yüze eğitimde **bazı şeyleri anlamak** daha kolay.Öğretmenin göstererek anlatması açıkçası bana **daha çok etki ediyor.** O yüzden yüz yüze tercih ederim. Mesela örnekler verir, **öğretmenle göz kontağı** kurarak anlatması açıkçası bana **daha çok yarıyor.**Online eğitimde söz vermesi öğrencilerin söz alması ya da direkt soru sorması zor oluyor açıkçası. En azından bende böyleydi.O yüzden yüz yüze tercih ederim.”

Öğrenci 9 (Erkek): “Yüz yüze eğitimde almayı daha çok tercih ederim Çünkü uzaktan açıkçası pek odaklanamıyorum.Yüz yüzedeki hem daha fazla soru sorulabilir **kişinin yüzünü gördüğüm için de daha net** odaklanabilirim.O yüzden daha sağlıklı olur bence.”

Öğrenci 10 (Erkek): “Tüm dersler için yüz yüze eğitim almayı tercih ederim. Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitim kadar faydalı olmaz ve öğrenci ders esnasındaki ortamı evinde yaşayamaz.Dolayısıyla bunun öğrenciye büyük zararı olur.”

Öğrenci 6 (Erkek): “Uzaktan eğitimle almak isterim çünkü odamda yalnız kalınca daha rahat oluyor. Yüz yüze eğitimde etrafımda insanlar, öğretmenler oluyor. O durumda odaklanamıyorum, daha çok böyle nesnelere, kişilere falan odaklandığım için hocanın anlattıklarını dinleyemiyorum....”

EK 6: 2. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğrenci Cevapları

SORU 2:“İngilizce dersi uzaktan eğitimde görülen diğer derslerden farklı mı? Farklı ise açıklayabilir misiniz?”

Öğrenci 1: “Evet, uzaktan eğitimde dil öğrenebilecek olsa da günlük yaşamımızda İngilizce konuşmak zorunda kaldığımızda insanların uzaktan eğitimde rahat olmasına karşın yüz yüze stresli hissedebileceğini düşünüyorum.”

Öğrenci 2: “İngilizce dersinin farklı olduğunu söyleyemeyiz.”

Öğrenci 3: “Bence farklı değil çünkü tüm derslerde uzaktan eğitimden daha az verim alacağımızı düşünüyorum.”

Öğrenci 4: “Bana farklı gelmiyor.”

Öğrenci 5: “Diğer derslerden farklı olduğunu düşünmüyorum açıkçası.”

Öğrenci 6: “Hayır değil.”

Öğrenci 7: “Bence biraz daha farklı çünkü bir pratik istiyor İngilizce dersi ister istemez. Ama diğerlerinde o kadar fazla şey yok. Test çözerek de oluşabilir ama İngilizcede ders biraz farklı gibi konuşmadan tam olarak oturduğunu düşünmüyorum.”

Öğrenci 8: “A açıkçası İngilizce diğer derslerden çok farklı değil. Tabi matematik kadar değil. Çünkü matematikte işlemler olduğu için zor oluyor. İngilizce uzaktan eğitimde görmek daha kolay oluyor diğer derslere göre.”

Öğrenci 9: “Bence pek bir farkı yok yani diğer derslerle aynı diğer dersler nasıl işleniyorsa o da aynı şekilde işleniyor. Ben bir fark göremiyorum.”

Öğrenci 10: “Benim görüşümce farklıdır. İngilizce bir dil dersi olduğu için söylenenler tekrar edilmeli ve telaffuzu doğru yapılmalıdır. Ancak uzaktan eğitimde bu ekipmanın kalitesine bağlı olarak değişir ve genelde öğrenciler konuşmaktan kaçınır. Matematik, edebiyat veya fen dersleri, İngilizce'ye kıyasla aktif konuşma gerektirmeyen derslerdir.”

EK 7: 3. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğrenci Cevapları

SORU 3: “Uzaktan eğitimde İngilizce derslerinde hangi durumlar sizi kaygılandırıyor hangi durumlar sizin daha rahat hissetmenizi sağlıyor?” Sorusuna İlişkin Öğrenci Cevapları

Öğrenci 1: Uzaktan eğitimde beni kaygılandıran herhangi bir durum yoktu, bu yüzden rahat hissediyordum.

Öğrenci 2: Uzaktan eğitimde İngilizce dersinde beni kaygılandıran fazla şey yok aslında. Her ders için öğrenciler de **yanlış yapma korkusu** oluyor belki bu İngilizce dersinde de yaşanıyor olabilir. Lakin bunu konuşarak ve derse katılarak rahatlıkla aşabiliyorsunuz.

Öğrenci 3: Kaygılandıran birşey yok ama yüz yüze olmadan **hata yapmaktan daha az çekinmemi rahat hissetmemi** sağlıyor.

Öğrenci 4: **Kamerayı açmamızı istiyorlar** ve bu hoşuma gitmiyor. Aslında bu sadece ingilizceye özel bir durum değil tüm dersler için geçerli. Bazen de **bir anda kaldırırsa takılır** mıyım diye düşünüyorum.

Öğrenci 5: Kaygılandıran şey uzaktan eğitimde **sesimin kesilmesi** olabilir ve yahut söylediğim şeyleri anında **yanlış olduğunu anladığımda geri çevirememem** rahatsız hissettirebiliyor. Rahat hissetmemi sağlayan da aynı **kendi ortamımda** olduğum için daha rahat bir şekilde konuşma yapabiliyorum.

Öğrenci 6: Mesela sabah yeni kalkmışsam **hocanın bana seslenmesi** durumunda gerilebiliyorum. Rahat hissettiren ise **kimsenin konuşmaması, özel dersmiş** gibi böyle hocanın anlatması falan.

Öğrenci 7: İfadelerimi ifade etmek istediğim şekilde söyleyememek kaygılandırıyor ve daha gergin hissediyorum. **İfade etmek istediğim gibi ifade edemediğim için** biraz daha geriliyorum uzaktan eğitimde. **Dikkatim daha çabuk dağılıyor** uzaktan eğitimde. Rahatladığım kısım ise **biraz daha yargılanmanın az olması** diyebilirim.

Öğrenci 8: Beni açıkçası kaygılandıran bir durumum yoktu. İngilizcede kaygım olmadı hiç. Arkadaşlarımla birlikte bir şey yaptığımızda, **toplu grupça bir şey yaptığımızda** kendimi daha rahat hissediyorum. **Kendi başıma yaptığımda hata yapabilme olasılığım** daha fazla çünkü.

Öğrenci 9: Hocam bir soru sorduğu zaman **bir sessizlik olduğunda** geriliyorum. **Acaba kimi kaldıracak diye. Rahat hissettiğim zamanlarsa hocanın herkesi sırayla kaldırdığı zamanlar oluyor.**Liste sırasına göre. En azından ne zaman çıkacağımı biliyorum. Ona göre **hazırlık yapmış** oluyorum.Genellikle yeni bir ortamdayken **hazırlıksız konuştuğumda** tedirgin oluyorum. Ama hali hazırda tanıdığım bildiğim kişiler olduğu zaman hazırlıksız da problem olmuyor.

Öğrenci 10: **Cümleyi yanlış kurmak, yanlış kelime kullanımı ve telaffuz yanlış** yapmak beni kaygılandırır. **Kesin emin olduğum bir cümleyi eksiksiz olarak söyleyebilmek** ve hocamın doğrulaması beni rahatlatır.

EK 8: 4. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğrenci Cevapları

SORU 4: “Uzaktan eğitimdeki İngilizce dersi ile yüz yüze eğitimdeki İngilizce dersini karşılaştırdığınızda hangisinde daha kaygılı hangisinde daha rahat hissediyorsunuz?

Neden?” Sorusuna İlişkin Öğrenci Cevapları

Öğrenci 1: Yüz yüze iken daha kaygılanmış ve heyecanlı hissediyorum çünkü aynı hatayı farklı bir zamanda tekrar yapacağımdan endişe ediyordum. Aynı duyguyu uzaktan eğitimde de hissediyordum fakat yüz yüze eğitimde daha fazla hissediyorum.

Öğrenci 2: Eğer kaygı durumu karşılaştırılırsa ikisinde de benim için aynı. Hatta yüz yüze daha rahat çünkü (muhtemelen hocalarımdan kaynaklanıyor) sınıf ortamında hoca ile etkileşime geçmek daha rahat oluyor bu yüzden daha rahat bir iletişim oluyor diyebiliriz.

Öğrenci 3: İkisinde de kaygılı hissetmiyorum ve ikisinin de daha rahat hissetmemi sağlayan özellikler var.

Öğrenci 4: İkisinde de aynı hissediyorum. Çok rahat değilim ama aşırı kaygılı da değilim.

Öğrenci 5: Bence yüz yüze eğitimde bir tık daha kaygı fazla.Tam böyle yüz yüze olduğumuz için geri çevirmekte falan heyecanlanma ihtimalim çok yüksek.Uzaktan eğitimde ise yüz yüze olmadığı için, bir göz teması olmadığı için daha rahat bir şekilde konuşmamızı sağlayabileceğini düşünüyorum.

Öğrenci 6: Yüz yüzeyken daha kaygılı oluyorum çünkü sınıf ortamında kimse konuşmuyorken konuştuğunda garip oluyor.Ama internetten yaptığımız zaman herkesin dinlediğini bilmeme rağmen o kadar gerilmiyorum.

Öğrenci 7: Yüz yüze eğitimde daha rahat hissediyorum. Dediğim gibi daha samimi geliyor.

Daha iyi ifade edebiliyorum kendimi. Olaydan kopmuyorum. O hoşuma gidiyor.

Öğrenci 8: Yüz yüzede daha rahat oluyor.Çünkü hocayla en azından bir göz kontağı kuruyorum. Ne olursa olsun bir bağlantı kopmuyor, direkt söyleyebiliyor bana yanlışımlı göstererek. Uzaktan eğitimde bu söz konusu değil.

Öğrenci 9: Yüz yüzedede daha rahat hissediyorum. Çünkü uzaktan eğitimde herkes mikrofonunu kapattığı için **derin bir sessizlik oluyor ve bu sessizlik beni geriyor.**Yüz yüzedede ise sıra arkadaşım olabiliyor, **hocayla sürekli yüz yüzeyiz, birbirimizi görüyoruz.** Daha iyi oluyor benim için.

Öğrenci 10: Tabiki de yüz yüze eğitim daha kaygı verici çünkü herkesin içinde yanlış **yapmaktan** korkuyorum. Aynı şey canlı derslerde de var ama o zaman bu kaygı hissedilmez, hissedilse bile yüz yüze eğitim ile kıyaslanamaz.

EK 9: 5. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğrenci Cevapları

SORU 5: “Uzaktan eğitimde İngilizce dersinde seçme şansı size bırakılsa ön kamerayı açmayı mı açmamayı mı tercih edersiniz? Neden?”

Öğrenci 1: “Açmamayı tercih ederim çünkü kamerayı açmanın beni daha çok utandıracağını ve stres edeceğini düşünüyorum.”

Öğrenci 2: “Ben bu konularda topluluğa uyarım aslında. Eğer herkes açarsa ayak uydurur açarım lakin şahsen kamera açmak hiç zevkli değil bu yüzden tercih etmem sanırım.”

Öğrenci 3: “Ön kamerayı açmayı tercih ederim.”

Öğrenci 4: “Açmamayı tercih ederim. Çünkü normalde hocam ya da başkası bana bakarsa görebiliyorum ama orada bana bakan var mı bilemiyorum ve bu beni rahatsız ediyor.”

Öğrenci 5: “Açmayı tercih ederim çünkü az önce de söylediğim gibi yüz yüze de göz teması olduğu için dersin işleyici daha rahat ve güzel gideceğini düşünüyorum hem bizim açımızdan hem öğretmenimiz açısından.”

Öğrenci 6: “Açmamayı tercih ederim. Kamera kötü oluyor. Kameraları çok sevmiyorum.”

Öğrenci 7: “Açmamayı tercih ederim. Biraz daha yargılanmadan kaynaklanıyor. Yüz yüze eğitimde de yargılanma meydana geliyor ama bir süre sonra herkes alışıyor.”

Öğrenci 8: “Yani zaten sınıf arkadaşlarımda önünde olduğum için çok farketmeyecektir. O yüzden açmayı tercih ederim herhalde. Önceden de hep açmışımdır.”

Öğrenci 9: “Açmayı tercih ederim. Kamerayı açmak hocanın beni görmesini, mimiklerimi görmesini sağlıyor, rahat olup olmadığımı bir şeyler bilip bilmediğimi görmesini sağlıyor. Ona göre de benimle daha rahat sohbet ediyor.”

Öğrenci 10: “Ben hiçbir derste kameramı açmam, nedenini bilmiyorum ama beni rahatsız eder. Ve çoğu arkadaşımın hatta öğrencilerin genelde yaptığı bir şeydir bu. Üstüne konu İngilizce olunca çok daha rahatsız eder.”

EK 10: 6. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğrenci Cevapları

SORU 6: “Uzaktan eğitimde İngilizce dersinde öğretmen ile nasıl iletişim kuruyorsunuz?

Öğretmene bir şey sormak istediğinizde söz alıp sözlü olarak mı yoksa sohbet bölümünden mesajla mı soruyorsunuz? Neden?”

Öğrenci 1: Sözlü olarak iletişime geçmeyi tercih ediyorum, sohbete yazmakla öğretmenime danıştığım konudan bir şey anlayacağımı düşünmüyorum. Dinlemenin daha etkili olacağını düşünüyorum.

Öğrenci 2: Her ikisini de yapabiliyoruz. Tabii ki sesli olarak sormak işleri hızlandırıyor ama chat bölümünden yazıldığında da hoca görmese bile öğrenciler haberdar ediyor. Şöyle diyebiliriz chat bölümü mikrofonları olmayanlar için etkileşim yeri diyebiliriz.

Öğrenci 3: Söz alıp sözlü olarak soruyorum çünkü bu şekilde kendimi daha doğru ifade edebilirim.

Öğrenci 4: Söz alıp sözlü olarak soruyorum, konuşarak daha etkili olur gibi geliyor.

Öğrenci 5: El kaldırıp söz alıp sesimi açıp konuşmayı tercih ederim. Hem hocamızın lafını bölmemiş oluyoruz. Chatten yazdığımızda hocaya demek istediğimizi açıklayamama gibi bir ihtimalimiz oluyor. Bu yüzden hem hocamızı bölmeden hem de demek istediğimizi doğru bir şekilde açıklayabilmek için bu şekilde tercih ediyorum.

Öğrenci 6: Direkt mikrofonu açıp söylüyorum. Konuşmaktan çekinmiyorum ben uzaktan eğitimde.

Öğrenci 7: Sohbet bölümünden mesajla soruyorum çünkü mesajla sorduğum zaman daha fazla düşünme alanımın olduğunu, daha iyi cümleler kurabildiğimi düşünüyorum. Düşünme vaktim fazla olduğu için.

Öğrenci 8: İmkanım olsaydı yazarak sorardım. Çünkü o anda ders anlatıyor. Ders anlatırken dersini bölmek istemezdim. Diğer öğrencilerin de dikkatini dağıtacak sonuçta bu. Yazmayı tercih ederdim ama öyle bir şey yoktu. O yüzden el kaldırıp soruyordum ben.

Öğrenci 9: Söz alıp soruyorum o bana daha makul geliyor öğretmen öğrenci ilişkisi olarak.Bir de sözlü şekilde söylediğimizde daha verimli olur. Yazımda sonuçta herhangi bir metni kopyalayıp yapıştırabiliriz.Ama telaffuzlar olsun metinler olsun kendimiz söyleyeceğimiz için daha mantıklı geliyor bana.

Öğrenci 10: Genelde mesaj bölümünden yazıyorum. Çünkü soru soracağım zaman başkasının sözünü bölmek istemiyorum, ses karmaşası çıkıyor. Ama kimse konuşmadığı zaman mikrofon kullanarak iletişim kuruyorum.

EK 11: 7. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğrenci Cevapları

SORU 7: “Evden İngilizce dersine katıldığınızda ailenizden birileri sizin katılımınızı duyabilir? Bu durum sizi kaygılandırır mı? Kaygılandırıyorsa biraz açıklayabilir misiniz?”

Öğrenci 1: “Evet, duyabilir. **Fakat bu durum beni kaygılandırmaz.** Ailemin bu konuda beni yargılayacağını düşünmüyorum.”

Öğrenci 2: “**Hayır bu durum beni kaygılandırmaz** çünkü bu eğitim alanında arkamda duran en büyük destekçim ailem ayrıca ailemde dil bilen insanlar olduğu için bu konularda kaygı yaşamıyorum.”

Öğrenci 3: “Hayır kaygılandırmaz.”

Öğrenci 4: “**Bu durum beni kaygılandırmıyor.** Ben ailemin yanında İngilizce şarkılar da söylerim ve onlar da normal karşılıyor. **Bazen babamla İngilizce anlaşıyoruz.**”

Öğrenci 5: “**Kaygılandırma değil aslında ama heyecanlanıyorum birazcık.** Hani heyecan oluyor çünkü **tek başıma konuşmak ayrı bir şey, yanınızda birilerinin olup konuşmak ayrı bir şey.** **Bu ailenin dışında arkadaşlar da olur. Heycan yüksek oluyor.** Yanlış söylememe gibi bir şey. Açıklamak istediğim şeyi heyecanlandığım için **farklı şekilde söyleyebiliyorum bu dalga konusu falan değil** ama bir tık daha insanı ister istemez heyecanlandırıyor, ya yanlış söylersem gibisinden şey oluşturuyor.”

Öğrenci 6: “**Kaygılanmam ama utanıyorum** niye bilmiyorum. Sadece İngilizcede değil her anlamda. Utanmıyorum ama görmeseler daha iyi olur sanki.”

Öğrenci 7: “Beni fazla kaygılandırmıyor. Öyle bir şey yaşamadım hiç.”

Öğrenci 8: “Bizim evde zaten çok fazla İngilizce konuşan yoktur. **Arada gelip geçip bakıyorlar. O yüzden bazen kaygılandırıyor.** Ne yapıyorsun ne ediyorsun dediklerinde **diğerlerinin önünde komik duruma düşüyormuş** gibi hissediyorum. O yüzden biraz kaygılandırıyor.”

Öğrenci 9: “Açıkçası biraz kaygılandırıyor bir yorum olur mu olmaz mı diye. Acaba **düzgün telaffuz ediyor** mu veya derste nasıl gibi, daha çok dersin genel akışı anlamında bir yorum.”

Öğrenci 10: “İngilizce genel itibariyle iyi olduğum bir derstir ama **biri beni dinlerken yanlış cümle kurmak** ya da hocanın beni düzeltmesi durumunda tedirgin olurum.”

EK 12: 8. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğrenci Cevapları

SORU 8: “Uzaktan eğitimde İngilizce dersinde başkaları konuşurken başka sayfalarda gezinir misiniz? İlginiz kolay dağılır mı? Çevrenizdeki eşyalar, kapı zili ya da evdeki diğer insanlar ilginizi dağıtır mı?”

Öğrenci 1: “İngilizce öğrenmeyi önemli bulduğumdan ve ilgi alanıma girdiğinden dolayı **dikkatimin çok çabuk dağılacağını düşünmüyorum**. Dikkatim dağıldığında hızla toplayabilirim.”

Öğrenci 2: “Şöyle hem İngilizce dersinde hem de diğer derslerde diyelim **dikkatim dağılıyor** maalesef. Ama bunu hemen farkedip hocanın konu anlattığı yere odaklanmaya zorluyorum kendimi. Bu dikkat dağınıklığı İngilizceye mahsus bir şey değil yani.”

Öğrenci 3: “Dersteyken başka sayfalarda gezmem. Ama arada **dikkatimi dağıtan şeyler olabiliyor**.”

Öğrenci 4: “Başkası da söz alsa dinlemeye devam ederim. Başka sitelere girmem. **Dikkatim kolay dağılır** evde bir ses olsa mesela ama sonra geri dinlemeye dönerim.”

Öğrenci 5: “**İlgimi dağıtmaz**. Genelde dersi dinlersem hocamı tam şekilde dinlerim. Farklı yerlerde gezmiyorum.”

Öğrenci 6: “Evet. İki türlü eğitimden de memnun değilim ne uzaktan ne yüz yüze. Hoca hep anlatıyor benim aklım başka yerlere gidiyor. **Hiç odaklanamıyorum ki**.”

Öğrenci 7: “**Dağıtıyor**. Bu yüzden uzaktan eğitimle aram daha doğrusu **uzaktan eğitimden çok yüz yüze eğitimi tercih etmemin sebebi ilgimin dağılması**.”

Öğrenci 8: “Evdeki diğer insanlar **evet dağıtırdı**. Ama onun dışında başka sitelerde gezmezdim. Çünkü dil dersi olduğu için genellikle ilgili olurdum ama onun dışında evdeki diğer insanlar dikkatimi dağıtıyor.”

Öğrenci 9: “Genellikle bilgisayarla konuşacağım zaman kapım kapalı oluyor. Çevremdeki diğer insanlar dikkatimi dağıtmıyor. **Çevremdeki eşyalar dikkatimi dağıtıyor** uzaktan

eğitimdeyiz zaten mikrofonu kapattığımız zaman zaten hayalet gibiyiz görünmüyoruz. Öte yandan başka sayfalarda geziniyor muydum? Eğer konuyu çok iyi biliyorsam, hoca soru sorduğunda anında cevap verebiliyorsam başka sitelerde geziniyordum.”

Öğrenci 10: “Çevremdeki eşyalar ya da diğer eşyalar dikkatimi bozmaz ama **başkaları konuşunca internette gezinirim**, bu benim kendi irademe bağılı olarak yaptığım bir şey. Dikkatim hiçbir şekilde dağılmaz.”

EK 13: 9. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğrenci Cevapları

SORU 9: “Uzaktan eğitim devam edecek olsa İngilizce dersinde daha iyi hissetmeniz için neler yapılabilir?”

Öğrenci 1: “Bazı derslerimizde kamera zorunluluğu oluyor ve nedenini anlıyorum, **kamera açmanın zorunlu olmaması** gerektiğini ancak olası kopya veya ekran ardında farklı şeylerle uğraşma konusuna bir orta bulunması gerektiğini düşünüyorum.”

Öğrenci 2: “Öncelikle umarım uzaktan eğitim devam edecek gibi bir durum olmaz. İngilizce dersinde daha iyi hissetmek için belki hoca dersin bir süresini öğrencilerle **sohbete ayırarak** biraz daha rahatlamalarını sağlarsa daha katkılı daha iyi hissedilen bir ders olarak geçebilir.”

Öğrenci 3: “**Kameramı açmam olabilir** çünkü biz uzaktan eğitimdeyken kameralarımızı açmıyorduk.”

Öğrenci 4: “Bilemiyorum, aklıma bir fikir gelmedi.”

Öğrenci 5: “Hocamız ile olan **iletişimiz daha karşılıklı olursa**, sadece öğrenciler ya da sadece hocamızın konuşmasındansa **karşılıklı konuşma** şeklinde hani **yüz yüzeymişiz gibi** karşılıklı konuşma şeklinde ilerlerse ben daha iyi olabileceğini düşünüyorum. Bu sadece öğretmenin yapabileceğinin dışında öğrencilerin de yapması gereken bir şey. Öğrencilerin **kamerasını açıp**, mikrofonunu açıp derse dahil olması sadece derse girip Dinliyormuş gibi gözükmektense cidden **iletişimli geçmesi** bence daha iyi hissettirebilir.”

Öğrenci 6: “Daha iyi hissetmem için İngilizce dersinde **belki oyun** olabilir. Son harfinden İngilizce kelimelerle gibi.”

Öğrenci 7: “Biraz daha **internet ortamı** kullanılabilir. Yüz yüze derste internet kullanılamıyor herkesin erişimi olmadığı için. Ama uzaktan eğitimde herkesin interneti olduğu için internet ortamından daha fazla faydalanılabilir. En ufak bir şey, mesela quizler internet ortamından yapılabilir.”

Öğrenci 8: “Mesela ders anlattıktan sonra anlamadığınız bir yer var mı **diye sorup da öğrencileri tek tek kaldırıp onların soruları yanıtlanabilir.** Diğer konuları anlatıp geçmeleri bence şey oluyor. Direkt parmak kaldırıp yapmak yerine bir zamanını sorulara ayırması gerektiği olabilir.”

Öğrenci 9: “Açıkçası İngilizce için **sınıflara ayrılması** lazım. A1 A2 B1 B2. Bir teste girmiştım. Benim B2 seviyesinde İngilizcem varmış. Arkadaşların çoğu A1 seviyesinde bile değil.Şimdi onlar derstte zorlanıyor hoca onlara ayak uydurmaya çalışıyor, bu sefer bizim için çok kolay sorular geliyor ya da bizim seviyemizde sorular sorduğunda diğer arkadaşlar anlamıyor. Onun için en başta herkesin İngilizcesini görebileceği minik bir test olabilir. Kendi seviyemdekilerle İngilizce dersi görmüş olurum. Ayrıca biz devlet kitabından işlemiştık uzaktan eğitimde. Biraz daha **interaktif** olabilir. Hoca rastgele birini seçer bir uygulamadan ona rastgele bir soru sorar konuyla alakalı. Önce konuyu anlatır sonra soruyu sorar bana cümle kur bununla alakalı, bir **sohbet edelim** der.”

Öğrenci 10: “Bu konuda hiç düşünmemiştim ama herkesin **derse etkili bir şekilde katılıp anlamadığı bir yerin kalmaması.** Biliyorsunuz ki öğrenciler bazen anlamadığı halde anladım diyor, bunu engelleyecek bir sistem. Hocaların değil bakanlığın bulması gereken bir yöntem.”

EK 14: 1. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğretmen Cevapları

SORU 1: “Uzaktan eğitimde öğrencilerin yabancı dil kaygısı üzerine ne düşünüyorsunuz?”

Öğretmen 1: Uzaktan eğitim genel olarak öğrencilerin derslere karşı tutumlarını olumsuz etkiledi. Başarılı olan ama **derse katılma imkanı olmayan** öğrencilerde ciddi kaygıya sebep oldu. Bu durum yabancı dil öğrenimini de olumsuz etkiledi.

Öğretmen 2: Başarılı, hedefi olan öğrencilerim için yüz yüze ya da uzaktan eğitim çok da bir şey farketmiyor. Çalışan öğrenci yine çalışıyor. **Evde eğitim takibinin olmaması, devam zorunluluğunun olmaması, ekran başında geçen zamanın fazla olması, okul atmosferinden ve disiplininden uzak olmaları, daha rahat olmaları bazı öğrencileri olumsuz yönde etkiledi.** Yüz yüze eğitim olsaydı çok daha başarılı olacak öğrencilerimiz vardı.

Öğretmen 3: Uzaktan eğitime branşlar arasında en uygun olanı yabancı dil. Görsel ve medya zenginliği açısından çok uygun. Ancak dilin olmazsa olmazı **yüz yüze iletişimin yetersizliği bu eğitim sürecini olumsuz etkiliyor.** Dil öğreniminde **samimiyet ve karşılıklı güven duygusu teknolojik engelle** takılıyor. Hazırbulunuşluk düzeyi yüksek öğrenciler bile **etkili iletişime** giremiyor. Tabi kullanılan **cihazların, internetin kalitesizliği** de bu süreçteki dezavantajlar. Bu nedenle kaygı düzeyi oldukça yüksek olabiliyor.

Öğretmen 4: Yabancı dil kaygısı aslında sadece uzaktan eğitimin bir sorunu değil. Genel anlamda bütün öğrencilerin bir sorunu. Uzaktan eğitimin yabancı dil kaygısı üzerinde nasıl bir etkisi olabilir diye düşünürsek aslında bu öğrenciden öğrenciye değişmekte. Ama benim uzaktan eğitim tecrübelerimle yüz yüze eğitim tecrübelerimi karşılaştırdığım zaman **ilgisiz öğrenci uzaktan eğitimde de olsa yüz yüze de olsa yabancı dil kaygısı yaşamıyor.** Uzaktan eğitimde başarılı öğrencilerin yabancı dil kaygısı İngilizce konuştuğumuz için **anlamazsam uzaktan, ses kesilirse ve böyle bir takım kaygılar yaşıyorlar,** aslında yabancı dil dersi üzerine değil ama yabancı dil dersinde dinleme üzerine bir şey olduğunda **teknik sorunlardan** dolayı sorun

yaşar mıyım hoca ne der gibi düşünceleri oluyor. Aslında uzaktan eğitimde bence o kaygı bir tık daha düşüyor. Genel anlamda düşüyor. Öğrenci duyamazsam ne der gibi bir takım kaygı yaşıyor ama tam olarak yabancı dil kaygısı diyebilir miyim buna bilmiyorum açıkçası ama genel anlamda **öğrenciler uzaktan eğitimde her şey onların elinde, isterlerse kamerayı açıyorlar, isterlerse sesi kapatıyorlar, isterlerse kamerayı kapatıyorlar, cevap vermiyorlar, yani dolayısıyla kaygısının uzaktan eğitimde artmadığını düşünüyorum ben.**Yüz yüze iken daha stresli oluyorlar çünkü öğretmen yanlarında oluyor. Baskı gibi hissediyorlar bence bunu. Ama uzaktan eğitimde yabancı dil kaygısı o kadar yok.

EK 15: 2. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğretmen Cevapları

SORU 2: “Uzaktan eğitimde mi yoksa yüzyüze eğitimde mi öğrencilerinizin daha rahat ya da daha kaygılı olduğunu düşünüyorsunuz?”

Öğretmen 1: Dersin öneminin farkında olan bir öğrenci için **uzaktan eğitimin kaygı yarattığını** düşünüyorum. Öğrenciler **yüz yüze eğitimde kendilerini daha rahat ifade edebiliyorlar.**

Öğretmen 2: Öğrenciler zaten yabancı dil öğrenmeye karşı ön yargılılar. **Uzaktan eğitim bu durumu ders verimliliği açısından daha da tetikledi.** Ders teorik olarak işleniyor, başarılı öğrencilerden dönüş de alınıyor ama öğretmenler için **beden dili eksik, gösterip yaptırma, yarışma gibi uygulamaya yönelik bazı etkinlikler** uzaktan eğitimde yabancı dil dersinde uygulanamıyor. Bu durum öğrenciyi daha da kaygılandırıyor.

Öğretmen 3: **Yüz yüze eğitimde kaygı düzeyi oldukça düşük.** Çünkü **duyguları aktarabilmek için yüz yüze iletişime** ihtiyaç var. Alanında uzman, iletişim becerisi yüksek ve duyuşsal becerileri yüksek öğretmenler yüz yüze ortamda öğrenci hazırbulunuşluğuna da bağlı olarak kaygı düzeyini en aza indirgeyebilir.

Öğretmen 4: Uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitimi kıyasladığımda **uzaktan eğitimde öğrencilerin daha rahat ve daha kaygısız olduğunu düşünüyorum.** Öğrencisinden öğrencisine değişse de %85-90’nı bu şekilde. **Bunun olmasının diğer bir sebebi de bence öğretmenlerinin yanlarında olmayışı.** Uzakta oluşu olabilir. Bence uzaktan eğitime biraz hazırlıksız yakalanmış olmamız da bence buna etken bu arada. Uzaktan eğitim ile eğitim görülen yerler var Amerika gibi. İnsanların her şeyi hazır bir şekilde ama biz birazcık buna böyle pat diye girdiğimiz için bu olaya sanırım birazcık da onun etkisiyle öğrenciler tam ne olduğunu anlayamamasından dolayı birazcık daha uzak kaldılar. **Uzak kalınca daha duyarsızlaştılar. Duyarsızlaşınca da kaygıları azaldı bence.**

EK 16: 3. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğretmen Cevapları

SORU: “Zoom ortamında işlenen yabancı dil dersinde hangi unsurların öğrencilerinizi kaygılandırıldığını düşünüyorsunuz?”

Ö1: Öğrenciler **kamera açmak** istemiyorlar, **teknik sıkıntılardan** dolayı okudukları anlaşılmayabiliyor, katılım az olduğu için **sürekli kendisine yoğunlaştıldığını düşünen öğrencide** kaygı artabiliyor.

Ö2: **Teknik eksiklikler** olabiliyor. Birden fazla okula giden çocuğun olduğu evde yeterli **teknolojik cihaz olmayabiliyor. İnternet sorunu** ortaya çıkabiliyor. Doğal olarak dersler aksıyor.

Ö3: Zoomda kaygıya en çok sebep **kamera, mikrofon, internet kalitesi ve kullanılan materyaller** kaygıyı yükselten etmenler.

Ö4:İlk başta **dinleme**. İngilizce dinleme konusunda kaygılandıklarını düşünüyorum.Çünkü dediğim gibi **teknik vb. Sıkıntılar** olduğunda öğrenciler birazcık daha sıkıntılı oluyor. Mesela şöyle zor oluyor yani. Eğer sınıf kalabalıksa zoomda kendi seslerini kendileri açma ya da öğretmenin kontrolünde yapma durumları vardı. Kalabalık olduğu zamanlarda kendim izin vermiyordum. Öğrenciler açabilsinler istiyordum.Çünkü çok uzun sürüyordu. Öğrenciye hadi sesini aç dediğimde izin vermem gerekiyordu o izin karşılığında açabiliyordu.Nerden açacağını bilemiyordu derken dersin zaten 2-3 dk'sı her öğrencide gidiyordu.Ama dinleme sırasında bunun çok mantıklı olmadığını yaşadım.Dinleme egzersizi yapacağım zaman öğrencilerin seslerini açmasını kendi kontrolüm altına aldım.Dinlerken birinin bir eli bassa, bir ses gelse çocuklar hemen “aa duyamıyoruz duyamıyoruz” diye başlıyorlardı. Dinleme konusunu olumsuz etkilediğini düşünüyorum. Konuşma sırasında da birazcık oluyordu.Sırayla gittiğimiz zaman kendilerine söz hakkı gelmesini istemiyorlar.**İngilizce de en çok konuşma ve dinleme sıkıntılı bizim alanımızda.**Bundan dolayı konuşma aktivitelerinde de öğrencilerin daha kaygılı olduklarını gördüm.Eşleştirme aktivitesi ya da boşluk doldurma aktivitesini daha rahat

yapabiliyorlarken bir soru sorup onun cevabını vereceklerinde cevabı doğru verseler bile daha kaygılı hissediyorlar.**Yüz yüze eğitimde benim yüz ifademden ya da onlara karşı yaklaşımından dolayı o kaygıları azalabiliyor.**Ama zoom ortamında bazen **kamerada sıkıntı olduğunda, açamadığımız zamanlarda,** genelde öğrencilerin kameralarını açmaya zorlamayın dedikleri için açtırmıyorduk, **yüz yüze göremediğimiz için o öğrenciyi, jest ve mimiklerini göremediğimiz için öğrenciyi rahatlatamıyorduk.**

EK 17: 4. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğretmen Cevapları

SORU 4: “Yüz yüze eğitimde yabancı dil dersine aktif katılmaktan çekinen ancak uzaktan eğitimde katılım gösteren öğrencilerle karşılaştınız mı? Ya da tam tersi bir durumla karşılaştınız mı?”

Ö1: Nadir de olsa oluyor. Genelde öğrenciler kendilerini yansıtıyorlar. Ancak karakter olarak çekingen bir öğrencinin uzaktan eğitimde daha sessiz olduğunu gözlemledim. Dersi dinlemeyen, sınıfta uygunsuz davranışlarda bulunan öğrenciler de yine sınıfta olduğu gibi uzaktan eğitimde de dersin düzenini bozmaya devam ediyorlar. Ekranı karalamaya çalışmak, sürekli mikrofonla oynamak, değişik sesler çıkarmak, kamerayı açıp kapatarak dikkat dağıtmak gibi..

Ö2: Sınıf ortamında ya yanlış yaparsam arkadaşlarım güler, dalga geçer kaygısı olan öğrencilerden uzaktan eğitimde bu durum daha az olduğu için daha rahat ve aktif olan bir kaç öğrencilerimle karşılaştım. Ancak ailesi yanında oturanlar, misafirlikte olanlar yanındakilerden çekiniyorlar. Ama genel olarak uygun ders ortamı sağlanan durumlarda uzaktan eğitimde daha aktif olanlar oldu.

Ö3: Genel anlamda bir farklılık gözetmedim, okuldışı kurslarda da yoğun online ders vermeme rağmen. Özgüven ve ilginin düzeyi iki ortamda da benzer durumdalar.

Ö4: Yüz yüze aktif katılmaktan çekinen öğrenciler genelde online eğitimde de aktif katılmaktan çekiniyorlardı. Genel olarak böyleydi. Çok da tersi bir durumla karşılaşmadık. Ama yüz yüze eğitimde aktif katılıp da uzaktan eğitimde pasif olan var mı dersiniz sanki bu biraz daha fazla. Çok olmasa da oran olarak bir tık daha fazla diyebilirim. Ama bunun şöyle de bir etkisi olabilir. Ben ilk atandığımda öğrencilerle yüz yüze eğitim yapamadık dolayısıyla beni zoom üzerinden tanıdılar, yüz yüze hiç görüşme fırsatımız olmadığı için, beni tanımadıkları için birazcık öyle bir çekinceleri oldu diye düşünüyorum. Yüz

yüze tanıştıkça, aradaki o **iletişim arttıkça öğrenciler daha da rahatlıyorlar**. Yani bunun etkisinin beni o sene tanımadıklarından kaynaklandığını düşünüyorum.

EK 18: 5. Görüşme Sorusuna İlişkin Öğretmen Cevapları

SORU 5: “Uzaktan eğitimde yabancı dil kaygısını azaltmak için önerileriniz nelerdir?”

Ö1: Eğlenceli içerikler hazırlanabilir, kahoot gibi **eğitim teknolojilerinden** yararlanılabilir.

Ö2: Mümkün olduğunca **okul atmosferi ve disiplini** sağlanmalı. **Devam zorunluluğu** olmalı.

Dersler mümkün olduğunca **görüntülü** olmalı ve bunun için **gerekli alt yapı hizmeti**

verilmeli(İnternet). **Web2 araçları** veya diğer uygulamaların kullanımına ağırlık verilebilir.

Çevrimiçi quizler yapıp geri bildirim yapılabilir. Web2 araçlarını kullanacakları ödevler,

projeler, poster çalışmaları yaptırılabilir. Yine uygulamalar aracılığıyla oyunlar hazırlanabilir

ya da öğrencilerden hazırlamaları istenebilir. Kısacası uzaktan eğitimde dersi daha etkili ve

eğlenceli hale getirmek için yine **teknolojinin olanaklarından** yararlanılmalı ve

öğrencilerin **online içerik** üretebilecekleri çalışmalar yaptırılmalıdır.

Ö3: Derste kullanılacak **materyaller ve içerik hem göze hemde duygulara** hitap edebilir olmalı.

Ö4:Yabancı dil eğitiminde kaygıyı azaltmanın bence en kolay yolu ilkokul çocuklarına **oyunlu,**

şarkılı bir şekilde eğlendirerek ya da yaparak yaşayarak ancak bunu yapabiliriz diye

düşünüyorum. Ortaokul için düşünürsek de ortaokulda aslında şöyle bir şey var. Lise için bir

şey diyemem ama. Ortaokulda gerçekten okuma isteği olan öğrencileri **gelecekle ilgili teşvik**

ettiğimizde o kaygıyı birazcık daha azaltıyoruz.Benim bulunduğum okulda okumak istemeyen

çok öğrenci var.Babalarının mesleğini yapmak isteyen çok öğrenci var.Onları yabancı dil

konusunda motive etmek çok zor. Çünkü zaten okumak istemeyen bir öğrenci karşısında veliler

de ilgisiz. Böyle bir durumda öğrenciyi ve veliyi ne kadar teşvik etsek de onları ne kadar

bilgilendirsek elimizden geleni yapsak da veli de eğer ilgisizse hele ki yabancı dile çok uzak

oluyorlar. Diğer derslerden ziyade yabancı dil onlara çok uzak geliyor.Dolayısıyla uzaktan

eğitimde o öğrenciler ile iletişim kurmamız daha zor. Yüz yüzeysen yine o öğrencileri teşvik

edebiliyoruz.Normalde bir ilgileniyorsak o öğrencilerle on ilgileniyorsun vs.**Ama uzaktan**

eğitimde o öğrencilerle iletişim kurup teşvik etme durumumuz olmuyor. Aileyle iletişim en çok etkileyen şeylerden biri o. Eğer yabancı dil konusunda gerçekten tecrubeli olan ya da bilgili olan ya da kendi bilmese bile çocuklarının öğrenmesini isteyen veliler olduğunda işimiz biraz daha kolaylaşıyor. Ama öbür türlü işimiz birazcık zorlaşıyor. Çünkü o tür çocukların yabancı dil kaygısı da olmuyor. Konuşmamaları ya da anlayamamaları onlar için kaygı unsuru değil. Ama alışkan öğrenciler için o bir unsur. Onun için onlara ekstradan daha **eğlenceli İngilizce okuma kitapları, dinleme aktiviteleri verdiğimiz zaman motive olabiliyorlar.** Ama dediğim gibi uzak olan öğrenciler için zaten çok bir kaygı olmuyor.

